

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ**

гр. София 1125; бул. Драган Цанков 35
тел.: 02/ 870 20 02; факс: 02/ 870 84 48

**COMMISSION FOR PROTECTION
AGAINST DISCRIMINATION**

35, Dragan Tsankov Str.; 1125 Sofia, BULGARIA
phone: +359 2 870 20 02; fax: +359 2 870 84 48

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

**ЗА ДЕЙНОСТТА
НА КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ**

2005 - 2006

СОФИЯ
Март, 2006 година

СЪДЪРЖАНИЕ

Раздел.....	Страница
Раздел 1	
Въведение	3
Раздел 2	
Институционално изграждане на КЗД	6
2.1. Основание за създаване на Комисията	6
2.2. Конструкция на Комисията	8
2.3. Предназначение и мандат на Комисията	10
2.4. Структура и персонален състав на администрацията	11
2.5. Имуществено състояние	12
• осигуряване със сграда и офис за нуждите на Комисията	
• бюджет и финансово състояние на Комисията	
2.6. Изводи и предстоящи задачи	15
Раздел 3	
Дейност на Комисията по прилагане на Закона за защита срещу дискриминацията	16
3.1. Изработване на подзаконовни нормативни актове, регламентиращи дейността на КЗД и приложението на антидискриминационното законодателство	16
• Правилник за устройството и дейността на КЗД	
• Правила за производство пред Комисията	
• Наредба за актовете, издавани от Комисията	
• вътрешни документи, регистри, методики, декларации	
3.2. Участие на Комисията в изработването на промени в ЗЗСД и други нормативни актове, засягащи равното третиране	18
3.3. Постъпили в и обработени от Комисията жалби и сигнали – общо и по състави	18
• проведени заседания	
• издадени решения	
• направени предписания	
• отправени препоръки	
• самосезирания	
• наложени санкции	
3.4. Контролна дейност. Мониторинг – вътрешен и външен	19
3.5. Изводи и констатации	21
Раздел 4	
Обучителна, информационна дейност и проучвания	22
4.1. Семинари и работни срещи	22
4.2. Изнесени приемни	25
4.3. Съвместни мероприятия с НПО и държавни институции	26
4.4. Участие в международни структури, конференции и партньорски проверки	28
4.5. Работа с медиите	30
4.6. Анкети	31
4.7. Информационна уеб-страница на Комисията	33
Раздел 5	
Заклучение	36
Раздел 6	
Приложения	37

Раздел първи

ВЪВЕДЕНИЕ

На проблемите на равенството и дискриминацията в нашето общество до скоро не бе обръщано достатъчно внимание. Въпросите, свързани с дискриминацията са въпроси със сериозно значение за обществения и политическия живот на страната.

Въпреки късното приобщаване на България към европейския конституционализъм, още в Търновската Конституция от 1879 г. е прогласен принципът за равенство на всички граждани пред закона. **„Всички български поданици са равни пред закона. Разделения на съсловия в България не се допуца”** гласи чл. 57. Така е изразен един от основните принципи на правото, който е утвърден в чл.6, ал.2 на съвременната българска Конституция и формулира определени социални признаци, които не следва да служат като основание за неравно третиране. Това са раса, народност, етническа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. С това Конституцията е обявила изрично забрани по отношение на посочените социални признаци. Те са правно недопустими като основание за ограничение на правата или за създаване на привилегии. Ограничаване на правата и предоставяне на точно определени привилегии на основание на други социални признаци Конституцията не изключва.

С чл.4, ал.2 от Конституцията законодателят е декларирал, че Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и на гражданското общество. С израза *„права на личността”* се визират онези предписания на позитивното право и морала и основни възможности, които гарантират на всяка личност достоен човешки живот. В своята съвкупност те съставляват правния статус на човека и гражданина на Република България.

Конституцията очертава правното положение на гражданите като следва редица принципи, един от които е за тяхното равнопоставяне. Равенство пред закона означава равнопоставеност на всички граждани пред закона и задължение за еднаквото им третиране от държавната власт.

Проблемът за правното положение на гражданите придобива особено важно значение в условията на създаване и утвърждаване на гражданското общество. В основата на това общество стои гражданинът с неговите права и законни интереси. Затова характерът и обемът на предоставените на гражданите права и свободи са мерило за развитието на демокрацията.

Законът за защита срещу дискриминацията (ЗЗСД) е приет през 2003 г. и е в сила от 01.01.2004 г.¹ в изпълнение на поетите от Република България международни ангажименти за законодателна забрана на дискриминацията по различни признаци изграждането на национален механизъм за превенция на дискриминацията и защита от дискриминация. Националните механизми, както и международните такива, включват органи с компетенции за защита от дискриминация и процедури за контрол върху спазването и прилагането на антидискриминационното законодателство, както и процедури за защита на жертвите на дискриминацията. Тук е достатъчно да се отбележи, че *националните органи, независимо от общоприетата им характеристика като „контролни”, са твърде различни по своята структура, като се отличават и по възложените им от националните законодателства правомощия.*

Каква е природата на поетите от страната задължения?

¹ Обн. ДВ, бр.86 от 30 септември 2003 г., изм. ДВ, бр.70 от 10 август 2004 г.

На първо място, това са политическите ангажименти, които има България като държава, членуваща в ООН и в Съвета на Европа. Съвместната препоръка към държавите-членки на ООН от страна на Комисията срещу расизма и нетолерантността на Съвета на Европа и Върховния комисар на ООН по правата на човека е да създават там, където го няма, антидискриминационно законодателство със съответни национални механизми за прилагане и защита срещу дискриминация на членуващите в ООН страни.

Много важни препоръки се съдържат в приетите от Комисията на ООН по правата на човека Парижки принципи, които установяват минималните стандарти по отношение на статута, правомощията и функционирането на националните институции по правата на човека. Парижките принципи са приети с Резолюция 1992/54 на Комисията и са потвърдени с Резолюция A/RES/48/134 на Общото събрание на ООН през декември 1993 г. Комисията срещу расизма и нетолерантността на Съвета на Европа от своя страна е приела Препоръка № 2 от 13.07.1997 г. относно общата политика, свързана със специализираните органи за борба с расизма, ксенофобията, анти-семитизма и нетолерантността на национално ниво. С този акт се препоръчва на държавите-членки на Съвета на Европа да създадат специализирани национални органи на базата на принципите за независимост и отчетност.

Цитираните по-горе актове както на Комисията на ООН, така и на Комисията на Съвета на Европа по своята природа са политически препоръки, които имат политико-морален ефект. Тяхното пренебрегване от една държава не може да се обвързва с юридически санкции. Политико-моралната им природа по никакъв начин не омаловажава тяхното значение на политически стандарт за формиране на политики и стратегии на национално ниво. Придържането към подобни политически препоръки и стремежът те да бъдат въплътени в национална държавна политика би допринесло към формирането на позитивни практики в областта на защитата на правата на човека, а също и не на устойчива държавна политика в тази толкова деликатна сфера. Безспорен е и фактът, че насърчаването на политики за закрила правата на човека води до укрепване на гражданското общество и на правовата държава.

От особена важност е въпросът дали цитираните по-горе препоръки имат само политическо и морално значение, или имат и юридическо значение за държавите-членки на съответната международна междуправителствена организация. Ясно е, че става въпрос за правната природа на актовете на орган на международна организация. И в двата случая, това са актове на международни контролни органи, които имат компетенции в сферата на защитата на правата на човека. Това са органи, осъществяващи контрол върху прилагането на международните стандарти, но от друга страна, това са органи, които са оправомощени да предлагат конкретни мерки за превенция в случаи на констатирана дискриминация, т.е. да оказват въздействие върху националната политика на държавите-членки в областта на закрилата на правата на човека.

На второ място, сред международните ангажименти, поети от Република България са юридическите задължения за приемането на антидискриминационно законодателство и въвеждането на национален механизъм за неговото прилагане и спазване, включващ създаване на специализирани органи за превенция, контрол и защита от дискриминация. Тази група задължения произтичат пряко за България от нейната Преговорна позиция по Глава тринадесета в процеса на присъединяване като пълноправен член към Европейския съюз.

Българският законодател във връзка с пълноправното членство на България в Европейския съюз е избрал конкретен подход към изграждане на национален механизъм за защита от дискриминация.

Първо, създаване на институцията на обществения защитник (омбудсман), който е призван да защитава гражданите от произвола на държавните органи като посредник между гражданското общество и държавата.

Второ, формиране на независима институция, наречена Комисия за защита от дискриминация, която е оправомощена не само да предоставя индивидуална защита на жертви на дискриминацията, но и да постановява задължителни предписания до всички държавни органи и органите на местното самоуправление, както и до всеки работодател независимо дали това е държавата, общината или частен инвеститор.

Трето, защита в случаите на дискриминация може да се получи и по общия съдебен ред в производство, в което тежестта на доказването се премества от жертвата на дискриминация върху лицето, за което се твърди, че е извършило акт на дискриминация, т.е. последното трябва да докаже, че не е извършвало дискриминационни действия спрямо пострадалия.

Четвърто, правителството подготвя специален Закон за равните възможности на жените и мъжете, който да ангажира държавата да провежда съответна национална политика за постигане на балансирано представителство на двата пола в публичната сфера, включително и с цел преодоляване на редица утвърдени стереотипи за ролята на жената в обществения живот.

В редовния доклад за напредъка на България в процеса на присъединяване от октомври 2004 г. в Раздел 3 „Главите по достиженията на правото на ЕС”, глава 13 „Социална политика и заетост” се отбелязва, че Законът за защита срещу дискриминацията е в сила от 01.01.2004 г., но пълното прилагане на достиженията на правото на ЕС в тази област зависи в голяма степен от навременното създаване на Комисията за защита от дискриминация и осигуряването на необходимите за дейността ѝ ресурси. Конституирането на Комисията за защита от дискриминация, обаче, се забави с една година и не беше спазен тримесечния срок от влизане на ЗЗСД в сила, в който КЗД трябваше да бъде конструирана от предвидените за това органи.

В изготвеният през 2005 година *Цялостен мониторингов доклад* по отношение на присъединяването на България към ЕС с дата - 25.10.2005 г. се подчертава важността на формирането на КЗД през 2005 г., но същевременно се посочва, че не е ясно дали Комисията разполага с достатъчно човешки и финансов ресурс, така че да изпълнява функциите си самостоятелно.

В проекта за доклад по извършената партньорска проверка през м.януари 2006 г. по темата „Социална политика - социално включване и антидискриминация” се изразява съмнение дали Комисията е реално независима, дали същата има административен капацитет и дали членовете на КЗД са достатъчно професионално подготвени и компетентни. Отбелязва се, че Комисията досега почти нищо не е направила за повишаване на осведомеността на обществото за своето съществуване и правомощия. Констатациите в този проект поставиха Комисията в положение да доказва, че е работещ орган, който изпълнява възложените му компетенции по разглеждане на жалби и сигнали, както и да провежда паралелно информационно-разяснителна кампания, независимо от реално съществуващия недостиг на административен персонал.

За съжаление, следва да се отбележи, че тази негативна оценка се дължи на подадена недостоверна информация от редица държавни органи (а най-вече от отделни държавни служители) и опита на тези органи да не допуснат пряк контакт на КЗД с Европейската комисия, както и представянето на Комисията като подчинена на Министерски съвет. Във връзка с тази ситуация Комисията предприе редица мерки за установяване на преки контакти със съответните компетентни структури на Европейската комисия, което ѝ дава възможност за пряк диалог с европейските наблюдатели.

Раздел втори ИНСТИТУЦИОНАЛНО ИЗГРАЖДАНЕ НА КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

2.1. Основание за създаване на Комисията

2.1.1. Хармонизация с антидискриминационното законодателство на ЕС

Задължението за хармонизация на българското национално законодателство с правото на ЕС като цяло възниква още през 1995 г., когато влиза в сила Европейското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна и Република България, от друга страна². Международноправното задължение за хармонизация по реда на чл.69 във връзка с чл.70 от Споразумението включва и области, пряко свързани с правата на човека, а именно: *защита на работниците на работното им място и защита на здравето и живота на хората*. Това е първият етап от хармонизация на антидискриминационното законодателство на България с достиженията на Европейския съюз.

Конкретно България поема задължението да приеме антидискриминационно законодателство, което да съответства на достиженията на правото на Общността (acquis communautaire) през 2002 г..

В рамките на Европейския съюз разпоредбата на *чл.13, ал.1 от Директива 2000/43/ЕС* въвежда задължението държавите-членки да създадат орган или органи, които да насърчават *равното третиране на хора, независимо от техния расов или етнически произход. Съгласно ал.2 на същия член така учредените органи трябва да осигуряват независимо подпомагане на жертвите на дискриминация в процеса на реализиране на техните жалби относно претърпяна дискриминация, да провеждат независими изследвания за съществуваща дискриминация и да публикуват независими доклади и препоръки по въпроси, касаещи расовата и етническата дискриминация. Не случайно думата „независим” се повтаря три пъти. Повторението цели да утвърди концепцията за независимост на подобен орган или органи в тяхната дейност*. В правото на ЕС се възприема изискването органът по равнопоставеността да отговаря на изискването за независимост, свобода от правителството и други държавни органи, както и от друго влияние. Българският законодател стъпва на тази концепция за независимост при въвеждането на фигурата – Комисия за защита от дискриминация.

С цел да се приведе в съответствие националното законодателство на държавите-членки на ЕС с изискванията на Директива 2000/43/ЕС всички те са предприели съответни нормативни реформи. Едни държави само са адаптирали компетенциите на съществуващи институции към изискванията на Директивата, други са създали нови специализирани органи за борба с расовата и етническата дискриминация. Няколко държави са възложили разглеждането на тези форми на дискриминация на национални институции, които са компетентни да защитават правата на човека или да закрилят индивидуалните права.

Необходимо е да се отбележи, че Директива 2000/78/ЕС за равното третиране при заетостта и професиите не въвежда задължение за формиране на самостоятелен орган за равно третиране. Въпреки това, някои държави са възложили на органите си за равно третиране допълнителни компетенции за защита срещу дискриминация на основание религия и вяра, възраст, инвалидност или сексуална ориентация.

От октомври 2005 г. се изисква да бъде транспонирана изцяло и Директива 76/207/ЕЕС, както е изменена и допълнена от Директива 2002/73/ЕС съгласно чл.8а. Директива 76/207/ЕЕС с последващите изменения забранява пряката и непряката дискриминация по пол в областта на заетостта и професиите, както и дискриминация, основана на брачното и семейното положение на работниците и служителите. Това

² Закон за ратификация от 15.04.1993 г., обн. в ДВ, бр.33 от 1993 г., в сила от 01.02.1995 г. Споразумението е обнародвано в ДВ, бр.61 от 25.05.1995 г.

доведе до създаването в някои държави на обособени органи за насърчаване, анализ, мониторинг и подпомагане на равното третиране на жените и мъжете. Член 12 от Директива 2004/113/ЕС изисква транспониране във вътрешното законодателство на принципа за *равното третиране на жените и мъжете в областта на достъпа до и предоставянето на стоки и услуги*.

В последните две години се наблюдава нова тенденция в антидискриминационните законодателства на държавите-членки на ЕС. **Все повече държави преминават към приемане на общи антидискриминационни закони, а не към антидискриминационни разпоредби в специални закони.** Такива държави са:

- Франция - Закон 2004-1486 от 30.12.2004 г., учредяващ Върховен орган срещу дискриминацията и за равенство³;
- Гърция - Закон за прилагане на принципа за равно третиране от 30.11.2004 г., който въвежда система от 4 специализирани административни органа;
- Ирландия - Закон за равнопоставеност от 19 юли 2004 г., който изменя и допълва Закона за равнопоставеността при заетостта от 1998 г. и Закона за равен статус от 2000 г. Създава се и Трибунал за равнопоставеност, който е специализиран съдебен орган;
- Холандия - Закон за равно третиране, създаващ квази-съдебен орган, наречен Комисия по равното третиране;
- Швеция - Закон за забрана на дискриминацията 2003:307 с измененията и допълненията от септември 2004 г.;
- През август 2005 г. в Германия е внесен за обсъждане проект за общ антидискриминационен закон, по силата на който се предвижда учредяване на независим орган за борба с дискриминацията.

Това означава, че България е изпреварила редица държави-членки на ЕС, приемайки **рамков антидискриминационен закон**.

В Закона за защита срещу дискриминацията са транспонирани основните достижения на правото на ЕС (*acquis communautaire*) в областта на превенцията и защитата от дискриминация, а именно: **Директива 76/207/ЕЕС**, която е изменена и допълнена от **Директива 2002/73/ЕС** съгласно чл.8а за равното третиране на мъжете и жените при заетостта и професиите, **Директива 2000/43/ЕС** за равното третиране на хора, независимо от техния расов или етнически произход, **Директива 2000/78/ЕС** за равното третиране при заетостта независимо от религия и вяра, възраст, инвалидност или сексуална ориентация и **Директива 2004/113/ЕС** за равното третиране на жените и мъжете в областта на достъпа до и предоставянето на стоки и услуги.

2.1.2. Закон за защита срещу дискриминацията

Законът за защита срещу дискриминацията (ЗЗСД) представлява рамков закон за превенция от и защита срещу дискриминацията. В чл.4, ал.1 от него са изброени редица признаци, на основание на които се забранява пряка или непряка дискриминация, която би довела до неравенство в третирането. Списъкът на признаците е отворен за всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. В чл.7, ал.1 са посочени хипотезите за неравенство в третирането, които не представляват дискриминация по смисъла на Закона. Това са случаите на проявление на тъй наречената “позитивна дискриминация”, при която е необходима намесата на държавата и овластените от нея органи за изравняване възможностите на определени групи или категории лица.

За първи път в българското законодателство са дадени легални определения на: „тормоз”, „сексуален тормоз”, „преследване”, „подбуждане към дискриминация”, „расова сегрегация” и „неблагоприятно третиране” като действия, които водят до дискриминация.

³ Много близък по правомощия на българската КЗД.

За първи път в чл.9 от ЗЗСД в производството по защита от дискриминация (и пред КЗД, и пред съда) се въвежда „разпределяне” на тежестта на доказване между страната, която твърди, че е жертва на дискриминация, и ответната страна. Жалбоподателят трябва да докаже фактите, от които да се направи извод, че е налице дискриминация, а ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено.

Глава втора „Защита от дискриминация” определя областите от публичната сфера, в които се забранява дискриминацията и се предоставя защита – *при упражняване правото на труд, при упражняване правото на образование и обучение, при упражняване на правото на сдружаване в синдикални, съсловни и други професионални организации и в организации на работодатели, при предоставяне на стоки или услуги, както и по отношение на участие в държавни и обществени органи и в органите за местно самоуправление.*

Законът за защита срещу дискриминацията въвежда две самостоятелни производства за защита от дискриминация: производство пред Комисията за защита от дискриминация и съдебно производство.

2.2. Конструкция на Комисията

Комисията за защита от дискриминация е **независим специализиран колективен орган, който не е подчинен нито на Народното събрание, нито на Президента, нито на Министерски съвет.** Това следва от разпоредбите на чл.40, ал.1 и ал.4, чл.47, т.4, т.6, т.8 и т.11 от Закона за защита срещу дискриминацията. За съжаление органите на държавната власт и на местното самоуправление все още не разбират правомощията на КЗД относно задължителните предписания и препоръките за изменение и допълнение на българското законодателство от гледна точка на премахване на дискриминационни практики, породени от привидно неутрални текстове, които водят до пряка и/или непряка дискриминация.

Комисията се състои от 9 души, петима от които се избират пряко от Народното събрание, а четирима се назначават с от Президента на Републиката. Тя е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

В процедурата по избор на парламентарната квота, Народното събрание избира председател и заместник-председател на Комисията. Това стори 39-то Народно събрание със свое решение от 13.04.2005 година, а Президентът назначи с укази №176, №177, №178 и №179 от 19.05.2005г. членовете от неговата квота.

Предвид особената компетентност на КЗД, законово изискване е поне четирима от членовете на Комисията да бъдат с висше юридическо образование, а при определяне на състава на Комисията се съблюдава принципа на балансирано участие на мъже и жени, както и за участие на представители на етнически малцинства.

Практическото приложение на тези принципи са намерили отражение в състава на Комисията, който понастоящем е както следва:

КЕМАЛ ЕЮП - председател

Висше образование в СУ “Климент Охридски”, специалност “Математика-производствен профил”. Народен представител в 37, 38 и 39 Народно събрание.

ЛАЛЮ КАМЕНОВ –зам. председател

Завършил специалност “Педагогика” и специализация по “Мениджмънт и управление на администрацията”. Зам. кмет на община Лом и експерт в Национален съвет по етнически и демографски въпроси към Министерски съвет.

Доц. ИРИНА МУЛЕШКОВА –член

Висше юридическо образование, докторат по “международно публично право”. Преподавател по международно публично право, международна защита правата на

човека, право на международните организации в УНСС. От 1992 г. работи по джендър-проблеми в НПО. Била е експерт в ООН и МОТ. Участвала е в изработването на проекта на Закон за равните възможности, проект на Закон за домашното насилие и проект на Закона за защита срещу дискриминацията.

ЕСЕН ФИКРИ МУСТАФА – член

Висше юридическо образование. В периода 1999-2005 г. адвокат към адвокатска колегия – Добрич. Специалист по гражданско право. Консултант по интеграция на малцинствени групи към НПО-сектора.

РОСИЦА ГЕОРГИЕВА –член

Висше юридическо образование. От 2000 година – старши асистент в катедра “Наказателно-правни науки” към СУ “Климент Охридски”.

От 2001 до 2005 г. – член на Съвета по законодателство към Председателя на 39-то Народно събрание.

Доц. БЛАГОЙ ВИДИН – член

Висше юридическо образование, специалност “Международно право”. От 1990-1995 г. – отговорен секретар към Комитет по правата на човека. От 1996 г. – ръководител на “Клиника за правна помощ на бежанци и мигранти” към Юридическия факултет на СУ “Климент Охридски”. От 2002 г. – председател на Комисията за предоставяне на убежище. Води академичен курс “Защита правата на човека” по проект “ТЕМПУС”. Преподавател в Юридически факултет към СУ “Климент Охридски” по специалностите “Международно право”, “Право на международните договори” и “Международни организации”.

ЗОРА ГЕНЧЕВА – член

Висше образование – магистър по “Богословие” към “Богословски факултет” на СУ “Климент Охридски”. От 1998 – 2000 г. – консултант и сценарист на предаването “Иконостас” по “Нова телевизия”. Участия в различни програми на Министерството на културата и МОН по въпроси, свързани с религиозното обучение и проекти, насочени към формиране на религиозна толерантност.

ХАРИ АЛЕКСИЕВ – член

Висше образование към СУ “Климент Охридски”, специалност “Математика”. 25-годишен стаж в системата на образованието, от които 11 години – директор на гимназия в гр. Златоград. Докторант към СУ “Климент Охридски”.

АНЕЛИ ЧОБАНОВА – член

Висше инженерно образование – ВМЕИ Варна, специалност “Корабни енергетични машини и механизми”. Следдипломна квалификация по специалността “Педагогика” към Великотърновския университет “Св. Св. Кирил и Методий”. Висше юридическо образование към Русенски университет – магистър по “Право”. Зачислена като докторант по “Международно публично право” към Института по правни науки към БАН. Народен представител в 39-то Народно събрание, инициатор и ръководител на групата “Парламентаристи за взаимодействие с хората с увреждания и лицата в неравностойно положение в България”. Съавтор и вносител на Закона за интеграция на хората с увреждания, приет от 39-то НС.

На практика в състава на КЗД понастоящем са включени лица, които наред с останалите си служебни ангажименти или във връзка с тях, активно са работили и работят в различни области на гражданския сектор.

От представената кратка биографична справка за членовете на Комисията е видно, че тя разполага с необходимия за делегираните ѝ дейности професионален

капацитет, който да ѝ дава възможност да подхожда към поставяните пред нея проблеми и тяхното разрешаване с нужното разбиране в дълбочина.

Съгласно разпоредбата на чл.48 от ЗЗСД със Заповед № 07/11.10.2005 г. на Председателя на КЗД съставът на Комисията е разпределен в шест **специализирани постоянни заседателни състави(СПЗС)** по признаци, както следва:

- на етническа и расова основа – първи СПЗС;
- на основата на пол, човешки геном и защита при упражняване правото на труд – втори СПЗС;
- на основата на народност, гражданство, произход, религия и вяра – трети СПЗС;
- на основата образование, убеждение, политическа принадлежност, лично и обществено положение – четвърти СПЗС;
- на основата на увреждане, възраст и сексуална ориентация – пети СПЗС;
- на основата семейно положение и имуществено състояние – шести СПЗС.

СПЗС се състоят от по трима членове, като всеки от гореизброените членове на Комисията е включен поне в два от постоянните заседателни състави. Съставите нямат постоянно определени председател или докладчик. Такива съгласно разпоредбата на чл.54 от ЗЗСД се избират помежду членовете на съответния СПЗС за всяка конкретна преписка.

Освен определените СПЗС, при констатирана или заявена *множествена дискриминация*, в случаите на чл.48, ал.3 от ЗЗСД по конкретна жалба или сигнал, се сформират **петчленни заседателни състави**, в зависимост от признаците, които се съдържат в подадените жалба или сигнал.

По изключение за особени случаи се сформират заседателни **състави “ad hoc”**, между членовете на Комисията, когато за разрешаване на дадена жалба или сигнал са нужни специализираните познания на определени членове на Комисията. Тези заседателни състави са *тричленни*.

В случаите, когато Комисията осъществява контролните и административно-санкционните си функции, решенията за тяхното прилагане се вземат и удостоверяват *от пълния ѝ състав*.

2.3. Предназначение и мандат на Комисията

Комисията за защита от дискриминация (КЗД) е част от националния механизъм за защита на човешки права и свободи на всички граждани и техните сдружения. Тя е учредена в съответствие на разпоредбите на чл.40, ал.1 от ЗЗСД като **независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите**. КЗД осъществява контрол по прилагането и спазването на българското законодателство, уреждащо равенството в третиране, както и международните стандарти, забраняващи дискриминацията. КЗД е специализирана административна юрисдикция с широки правомощия, определени в закона.

ЗЗСД изрично чрез императивни норми на чл.47 предвижда правомощия на КЗД да приема три категории административни актове:

1. **Решения** по конкретни жалби и сигнали. При наличието на подобна хипотеза жалбата или сигналът се разглежда от три-членен състав на КЗД, ако се основава само на един от признаците по чл.4, ал.1 от ЗЗСД, или от пет-членен състав, ако предварително има данни за множествена дискриминация. В решението могат да бъдат приети и задължителни принудителни административни мерки, включително и задължителни предписания, насочени към работодателите и длъжностните лица за отстраняване на нарушения на законодателството за предотвратяване на дискриминацията съгласно разпоредбата на чл.76, ал1, т.1 във връзка с чл.65, т.4 от ЗЗСД. (*Приложение 14 и Приложение 16*)

2. **Задължителни предписания от общ характер**, които са извън обсега на чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗСД. Съгласно разпоредбата на чл.40, ал.1 от Правилата за производство пред КЗД, приети в съответствие с чл.7, т.7 от Правилника за устройство и дейността на Комисията за защита от дискриминация (Обн. ДВ. Бр.57 от 12 юли 2005 г.), Комисията може да дава задължителни предписания от общ характер с оглед спазването на ЗЗСД или други закони, уреждащи равенството в третирането. При наличието на такава хипотеза КЗД заседава като колегиален орган по реда на чл.23, ал., ал., 1-11 от Правилника за устройството и дейността на КЗД. Това означава, че не се прилагат процедурите в рамките на производството, уредено в Раздел I на Глава четвърта от Закона за защита срещу дискриминацията (*Приложение 16*).
3. **Предложения и препоръки** до държавните и общинските органи за преустановяване на дискриминационни практики и за отмяна на техни актове, издадени в нарушение на ЗЗСД или други закони, уреждащи равенство в третирането (чл.47, т.6 от ЗЗСД) (*Приложение 14*).

Наред с горепосочените правомощия Комисията за защита от дискриминация има право да **обжалва административни актове**, постановени в нарушение на ЗЗСД или други закони, уреждащи равенство в третирането, както и да **завежда искове пред съда и встъпва като заинтересувана страна по дела**, заведени по ЗЗСД или други закони, уреждащи равенство в третирането (чл.47, т.5 от ЗЗСД).

За разлика от съдебните органи, визириани в Раздел II на Глава четвърта от ЗЗСД, пред Комисията като национален механизъм за защита от дискриминация *се води опростено производство* както от гледна точка на продължителност, така и от гледна точка на събираните доказателства. Като доказателства се приемат: писмени обяснения на страните, доклади на докладчика по преписката или на членове на Комисията, присъствали при получаване на писмени доказателства, устни обяснения на страните в открито заседание, както и заключения на независими експерти.

Разпоредбата на чл.52, ал.2 от ЗЗСД *не допуска паралелно разглеждане на един и същи спор пред Комисията и пред съда*. Целта на производството пред Комисията е да се установи има ли или не дискриминация, както и лицата, осъществили акта на дискриминация, ако е установена дискриминация. Лицата, обръщащи се към Комисията търсят морална справедливост, която не е обвързана с паричен еквивалент, т.е обезщетение по смисъла на действащото гражданско законодателство в Република България. Единствено в съдебното производство по ЗЗСД установяването на дискриминация е предпоставка за постановяване на обезщетение за претърпени вреди. Законодателят е допуснал, обаче, на базата на постановено и влязло в сила решение на КЗД, жертвата/жертвите на дискриминация да търсят обезщетение от лицето, извършило дискриминация по общия исков ред.

Комисията осъществява контрол по прилагането и спазването на този и други закони, уреждащи равенство в третирането.

Мандатът на членовете на КЗД е 5 години.

2.4. Структура и персонален състав на администрацията

Общата численост на Комисията е 42 броя длъжности, като в това число са включени деветте члена на Комисията, чието конституиране е строго регламентирано в ЗЗСД. Останалите служители на Комисията се назначават след провеждане на конкурси и са държавни служители по смисъла на Закона за държавния служител. Според разпоредбите на чл.14 от ПУДК⁴ администрацията на Комисията се състои от:

- главен секретар -1 бр.;
- финансов контролор -1 бр.;

⁴ Обнародван в ДВ, бр.57 от 12.07.2005 г.

- обща администрация -20 бр. ;
 - „Финансово-стопански дейности и управление на собствеността” – 7 бр.
 - „Административно-правно обслужване и деловодна система” – 13 бр.
- специализирана администрация -11 бр.

До 31.12.2005 г. бяха проведени конкурси за ръководните длъжности, а именно: „Главен секретар”, Директор на дирекция „ФСД и УС”, Директор на дирекция „АПИО и УС”, Директор на дирекция „Специализирана администрация”.

Конкурсите бяха проведени в Министерски съвет, съгласно т.5 от Решение №434/2005 на МС и Заповед на Министър-Председателя. В съответствие с резултатите от конкурсите е назначен само един държавен служител – главният секретар, а останалите кандидати не бяха допуснати до конкурса, тъй като не отговаряха на изискванията.

Към 31.03.2006 г. тежат нови конкурси за незаетите ръководни длъжности в КЗД. Към тази дата по трудово правоотношение са назначени 9 щатни бройки служители, както следва:

- деловодител 1 бр.;
- технически секретар на Председателя 1 бр.;
- технически секретар на Комисията 2 бр.;
- домакин 1 бр.;
- касиер 1 бр.;
- човешки ресурси 1 бр.;
- завеждащ архив 1 бр.;
- шофьор 1 бр.

По ПМС 66/96 г. е назначено едно лице като чистач.

С писмо № 02.09-30 от 15.02.2006г. Министерски съвет извести Комисията, че намалява бюджета ѝ от одобрените със ЗДБ 2006⁵ 1 898 000 лв. на 1 800 000 лв., както и нейната численост, като редуцира щата ѝ от одобрените 48 до 35 щатни бройки. Освен това, в чл.2 ал.4, т.5 от Постановление № 216/12.10.2005 г. за приемане на Устройствен правилник на Министерски съвет и неговата администрация, Министерски съвет определя Комисията за защита от дискриминация като част от своята администрация, което показва явното неразбиране и незачитане на специалното законодателство на Република България, още повече, когато то е целенасочено имплементирано от законодателството на ЕС. Това, на практика представлява нарушение на разпоредбата на чл.46 ал.2 от ЗЗСД и поставя сериозна пречка пред независимостта на Комисията, какъвто статут е имал предвид да ѝ придаде европейския комисариат, когато е постановил своята директива.

Ръководството на Комисията реагира на констатираните нарушения с мотивирано писмо с изх. №.170/21.02. 2006 г. до Министър-председателя на Република България. В него освен искането за запазване числеността и бюджета на Комисията се съдържа и реакция спрямо подхода на МС по отношение на независимостта на **Комисията като независим специализиран държавен орган.**

2.5. Имуществено състояние

От създаването на Комисията до месец септември заседанията на членовете се провеждаха на различни места в държавни учреждения. След многократни преписки и разговори с МРРБ и Областния управител на София-град, с Решение на МС № 715/12.08.2005 г. за нуждите на Комисията бяха предоставени първи сутеренен етаж и междинно ниво на сграда, намираща се на бул. “Драган Цанков” № 35. Същата бе в

⁵ Обнародван в ДВ, бр.105 от 29.12.2005 г.

окаяно състояние и с оглед привеждането ѝ във вид, който да задоволи нуждите на Комисията и нейната администрация, бе наложително извършването на ремонт. След проведена процедура по Закона за обществените поръчки в края на 2005 година бе сключен договор за извършване на строително-ремонтни работи по сградата със спечелилия конкурса кандидат. Ремонтът предстои да завърши в края на месец юни 2006 година. Освен всичко останало, при преустройството на сградата се провеждат мероприятия за изграждане на достъпна среда за хора с увреждания.

Предоставените помещения се оказаха недостатъчни за разполагането на кабинети за членовете на Комисията, администрацията, архива и заседателните зали, нужни за работата на КЗД и поради това по искане на Комисията с Решение № 996/27.12.2005 г. на МС бяха предоставени няколко допълнителни помещения от втория етаж на същата сграда, които също имат нужда от сериозен ремонт и преустройство. Предвид факта, че предоставената сграда е далеч от централната градска част и трудно достъпна за жалбоподателите, в края на 2005 г. бе закупен офис за Комисията, намиращ се в близост до центъра.

Поради липса на нормални условия за работа Комисията не можа да разгърне капацитета си тъй като няма къде да настани служителите си и затова, вместо предвидените 42-ма по устройствения правилник сега в Комисията работят общо 19 човека.

За осигуряване на материално-техническата база за дейността на Комисията бяха закупени офис-оборудване: мебели, преносими и мобилни и стационарни компютри, принтери, скенери, копирна техника, мултимедия, озвучителна техника, телефонни апарати и други. Със закупената техника и мебели са оборудвани офисите на Комисията в сградата на бул. "Драган Цанков" №35, включително временна заседателна зала за откритите заседания на специализираните състави.

За изпълнението на основните си функции, определени от Закона за защита срещу дискриминация и за осъществяване на контрол по прилагането и спазването на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, за 2005г. е утвърден бюджет по разходната част в размер на 1 800 000 лв. Същият е определен на база 42 щатни бройки.

Към 31 декември 2005 година изпълнението на предоставения на КЗД бюджет е както следва:

I. По приходите:

Собствените приходи на КЗД за 2005г. възлизат на 3 100 лв.

Към 31.12.2005г. по §§ 36-19 "Други неданъчни приходи" са отчетени приходи от такси по Закона за обществени поръчки.

II. По разходите:

1. Разходи за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски - §§ 01, 02, 03, 05 и 07.

- по §01 "Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения" са разходвани 100 684 лв. В процентно отношение това възлиза на 43,83 % от заложените в бюджета средства;
- по §02 "Други възнаграждения и плащания за персонала" разходът е в размер на 10 865 лв. Тази сума включва възнаграждения по граждански договор на 5 лица и изплатени суми от СБКО на персонала за общо отработени 1 552 дни.

Произтичащите от формирания фонд по §01 и §02 плащания за осигурителни вноски за сметка на работодателя се разпределят както следва:

- по §03 "Осигурителни вноски от работодатели за Държавното обществено осигуряване" – 21 386 лв. или 28,5 % от заложения бюджет.
- по §05 "Здравноосигурителни вноски от работодателя"- 3 739 лв. или 34,4% от заложения бюджет.
- по §07 " Вноски за допълнително задължително осигуряване"- 888 лв. или 100 % от заложения бюджет.

2. Разходи за издръжка - §10

Изпълнението за 2005г. на КЗД по §10 “Издръжка” възлиза на 464 378 лв. или 60,1% от заложеното в бюджета. Това се обяснява със създалата се политическа обстановка в Република България след парламентарните избори. Поради тази причина комисията започна ефективна работа в малка част от подсигуреното ѝ помещение едва през месец ноември 2005г. Най-голям относителен дял – повече от половината или 58,53 %, се пада на разходите за текущ ремонт – общо 271 821 лв. По-голямата част от сградата се нуждае от преустройство във връзка с което беше обявена процедура за обществена поръчка и в момента се извършват необходимите строително-монтажни работи. Следват разходите за външни услуги(пощенски и телекомуникационни услуги, поддръжка на софтуер и хардуер и др.) - общо 108 370 лв. или 23,34%, и разходите за материали в размер на 72 791 лв.

3. Капиталови разходи

През 2005г. Комисията направи разходи за дълготрайни материални активи в размер на 608 665 лв., които се разпределят по подпараграфите на ЕБК по следния начин:

§ 52-01 “ Придобиване на компютри и хардуер”	– 73 366 лв.
§ 52-02 “ Придобиване на сгради”	– 97 792 лв.
§ 52-03 “ Придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения”	– 17 562 лв.
§ 52-04 “ Придобиване на транспортни средства”	–396 665 лв.
§ 52-05 “ Придобиване на стопански инвентар”	– 23 280 лв.

По подпараграф § 52-01 “ Придобиване на компютри и хардуер” сумата от 73 366 лв. е разходвана за закупуване на 21 компютъра, 10 лаптопа и 20 принтери.

Средствата по подпараграф § 52-03 “ Придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения” са изразходени за 3 копирни машини.

Най-голям относителен дял от капиталовите разходи се падат на §52-04 “Придобиване на транспортни средства” – 65,17 %.

Комисията като независим специализиран орган трябва да извършва разследване, проучване и събиране на доказателства по повод подадените жалби и сигнали, както и широка разяснителна кампания и изнесени приемни из страната, което предполага необходимост за нейната мобилност. Това обуслови нуждата за закупуване на 10 броя служебни автомобили, което е еднократен акт. За следващите години капиталови разходи от този вид са изключени.

Закупеният офис със средствата по §52-02 “ Придобиване на сгради” ще служи за приемна на Комисията.

III. Трансфери

С оглед на това, че КЗД не разполага със собствени приходи, с изключение на регистрираните постъпления по Закона за обществени поръчки, преобладаваща част от нейните разходи изискват финансиране от бюджета на Република България. През 2005г. по §66-02 “Разчети с първостепенен разпоредител за плащания по БУС 1302000” са изразходвани средства възлизащи на 1 206 058 лв. Същата сума следва да се коригира с обема на средствата, централизирани от МС, които са отразени по §61-09 “Вътрешни трансфери в системата на първостепенния разпоредител”, което е в размер на 64 745 лв.

В допълнение следва да се уточни, че в КЗД има движение по следните трансферни подпараграфи:

- §69-05 “Трансфери за поети осигурителни вноски за ДОО” – 30 333 лв.
- §69-06 “Трансфери за поети осигурителни вноски за здравно осигуряване” – 5 342 лв.
- §69-07 “Трансфери за поети осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване” – 1 267 лв.

IV. Наличности

Към 31.12.2005г.КЗД не разполага с наличности по банковите сметки и в касата.

По §88-02 “Средства на разпореждане, предоставени/събрани от/за бюджетни сметки” към 31.12.2005г., няма салдо.

За 2005 г. КЗД няма просрочени вземания и задължения.

2.6. Изводи и предстоящи задачи

2.6.1. Изводи

В процеса на създаване на българското антидискриминационно законодателство са взети предвид практиките на Европейския съюз и неговите препоръки. В Закона за защита срещу дискриминацията (ЗЗСД) са имплементирани основните директиви на ЕС, създаващи гаранции за равенство в третирането във всички сфери на обществения живот. Именно затова стремежът на ЕС, наред със създадените механизми за равно третиране и превенция от дискриминация, е да създаде и подобаващи публични правозащитни органи, които да разполагат с нужната за осъществяване на възложените им задачи независимост.

По силата на чл.40 от ЗЗСД, Комисията за защита от дискриминация е “независим специализиран орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите”.

Създадена със Закона за защита срещу дискриминация, който спрямо общото българско законодателство се явява *специален*, тя е орган, който има статут, аналогичен на този на Комисията за защита на конкуренцията, Сметната палата, БНБ и други.

През 2005г. Комисията за защита от дискриминация бе третирана като второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Министерски съвет, което даде основание на първостепенния разпоредител – Министерски съвет със свое писмо № 02.09-30 от 15.02.2006 г. да извести Комисията, че намалява бюджета ѝ от одобрените със ЗДБ 2006⁶ 1 898 000 лв. на 1 800 000 лв.

Освен това, в чл.2 ал.4, т.5 от Постановление № 216/12.10.2005 г. за приемане на Устройствен правилник на Министерски съвет и неговата администрация, Министерски съвет определя Комисията за защита от дискриминация като част от своята администрация, което пък вероятно е дало основание на същия орган в лицето на Министерството на държавната администрация да редуцира щата ѝ от одобрените 48 до 35 щатни бройки, което е официализирано в горесцитираното писмо.

От изложените дотук факти могат да се направят следните изводи:

1. Министерски съвет и неговата държавна администрация показват явно непознаване и незначитане на специалното законодателство на Република България;
2. Извършените от страна на Министерски съвет и отделни министерства действия, са в противоречие с разпоредбата на чл.40 от ЗЗСД и нарушават статута на Комисията като независим държавен орган;
3. Предоставените на КЗД бюджетни средства са крайно недостатъчни за покриване на разходите по ремонт на предоставените ѝ помещения, както и за осъществяване на текущата ѝ дейност, свързана с разясняване на ЗЗСД по региони;
4. Определените на КЗД от МС щатни бройки са недостатъчни за пълноценното и ефективно осъществяване на поставените ѝ в ЗЗСД задачи;
5. Една част от предоставените на КЗД от МС служебни помещения не са годни за ползване от гледна точка на законовите изисквания за нормални и здравословни условия на труд. Помещенията са тъмни, без отопление, без

⁶ Обнародван в ДВ, бр.105 от 29.12.2005 г.

вентилация, с полуразрушени стени. От тази гледна точка, предоставените понастоящем на Комисията служебни помещения, годни за ползване са недостатъчни да поберат нейните членове и административен апарат и по никакъв начин не задоволяват служебните ѝ нужди.

2.6.2. Предстоящи задачи

Комисията продължава с ремонтните работи по благоустрояване и пригаждане на предоставените ѝ помещения за нейните нужди. В тази връзка предстои да бъде извършено следното:

1. Ремонт и обзавеждане на голяма заседателна зала и офиси за регистратура, деловодство, архив, счетоводство и общата администрация;
2. Ремонт и обзавеждане на кабинети за членовете на Комисията и офиси за специализираната администрация;
3. Ремонт и обзавеждане на конферентна зала и работни помещения(читалня) за експерти и граждани при запознаването им с материалите по преписки;
4. Изграждане на платформа за достъп на хора с увреждания към сградата на Комисията;
5. Ремонт и обзавеждане на офиса, предназначен за приемна на Комисията в София, ж.к. “Лозенец”, ул. “Ст. Михайловски” №6;
6. Обявяване на конкурси за незаетите длъжности “директор на дирекция”, както и за назначаване на останалите държавни служители от общата и специализирана администрация на Комисията;
7. Установяване на диалог с Министерски съвет с оглед признаване на бюджетната и административна независимост на Комисията и по-нататъшната ѝ възможност сама да определя числения състав на администрацията си, да определя самостоятелно своя бюджет, както и да се разпорежда с него.

С оглед гарантиране на установената в закона независимост с писмо изх. №128/08.02.2006г. Комисията предложи на Министерски съвет допълнение на Постановление №181 на МС от 10.08.1998 г. за определяне на първостепенни и второстепенни разпоредители с бюджетни кредити като Приложение №1 към член първи от постановлението да бъде допълнено с точка “32.Комисия за защита от дискриминация” и по този начин Комисията да получи статут на първостепенен разпоредител с бюджетни кредити.

Раздел трети ДЕЙНОСТ НА КОМИСИЯТА ПО ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА

3.1. Изработване на подзаконови нормативни актове, регламентиращи дейността на КЗД и приложението на антидискриминационното законодателство

След конституирането на Комисията, на нейно заседание от 28.06.2005 г. и на основание чл.46 ал.1 от Закона за защита срещу дискриминацията бе изработен и приет Правилник за устройството и дейността на Комисията(ПУДК). Съгласно §3 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗЗСД в тримесечен срок от определянето на състава на Комисията, същият бе обнародван по надлежния ред⁷.

ПУДК е основен подзаконов нормативен акт и урежда организацията, реда, дейността и функциите на Комисията за защита от дискриминация, на нейната администрация и структура. В него са регламентирани структурата и функциите на администрацията на КЗД, числения ѝ състав, както и организацията на работа на същата. Числения състав е даден в приложението към Правилника. В ПУДК са разписани основанията за издаване от Комисията на правилници и други вътрешни актове, уреждащи работата на КЗД.

На основание чл.7, т.6 от ПУДК, на заседание от 11.10.2005 г. бяха приети **Правила за производството пред Комисията(ПППК)**, които регулират реда за осъществяване на производствата за защита от дискриминация.

Правилата за производство пред Комисията са вътрешен подзаконов норматив, в който подробно са разписани основанията за образуване на производство по ЗЗСД пред КЗД, както и етапите, през които протича образуваното производство. Надлежно са разписани и основанията за отказ за образуване на производство и актовете, с които се извършва отказа(*Приложение 8*), основанията за прекратяване на образуваното производство и актовете, с които се извършва това (*Приложение 13*), както и случаите, при които се налагат санкции, глоби или принудителни административни мерки. Съдържат се и разпоредби относно реквизитите, които следва да съдържат подаваните до Комисията жалби или сигнали (*Приложение 15*), несъобразяването с които води до негодност на жалбата или сигнала и оставянето им без движение.

ПППК са вътрешен нормативен акт на Комисията, поради което не е обнародван. Запознаването с неговото съдържание се извършва посредством предоставянето му на всеки подател на жалба или сигнал в КЗД и чрез разпространението им при всяко посещение на Комисията в съответно населено място по повод разяснителна или работна среща, обучение, семинар или изнесена приемна.

С оглед унификация на издаваните от отделните СПЗС на КЗД актове, на бе изработена и приета **Наредба за актовете, издавани от Комисията**. Това е вътрешен нормативен документ на КЗД, в който са описани видовете актове, с които Комисията се произнася и разпорежда, случаите, при които всеки от тези актове се реализира, както и основанията за тяхното издаване. Наредбата не касае външните за Комисията лица, затова не се обнародва и не се разпространява.

Съгласно чл.48 от ПППК с оглед на създаване на ред в завеждането, извеждането и движението на документите, подавани в Комисията, същата води редица регистри, както следва:

- входящ и изходящ регистри (*Приложение 17 и Приложение 18*);
- описен регистър (*Приложение 19*);
- азбучник (*Приложение 20*);
- срочен регистър (*Приложение 21*);
- регистър за решенията (*Приложение 22*);
- регистър за подлежащите на изпълнение преписки (*Приложение 23*);
- архивен регистър (*Приложение 24*).

Освен това, в изпълнение на разпоредбата на чл.52, ал.2 от ЗЗСД с оглед избягване на недоразумението от двойно произнасяне по един и същи спор пред едни и същи страни, както от страна на КЗД, така и от съда, Комисията разработи образец на декларация, която подателите на жалби и сигнали попълват собственоръчно, удостоверявайки, че към момента на подаване на тяхната жалба или сигнал пред КЗД

⁷ Обнародван в ДВ, бр.57 от 12.07.2005 г.

няма заведено и не се води съдебно дело по същия спор (Приложение 6).

В изпълнение на разпоредбата на чл.58 от ЗЗСД всички членове и служители на КЗД, както и наеманите по граждански договор експерти попълват т.нар. “декларация за конфиденциалност”, чийто образец е разработен от Комисията (Приложение 5).

3.2. Участие на Комисията в изработването на промени в ЗЗСД и други нормативни актове, засягащи равното третиране

В периода от декември 2005 г. до февруари 2006 г. член на Комисията за защита от дискриминация участва в работна група за изготвянето на проект на Закона за изменение на Закона за защита срещу дискриминацията и на проект на Закон за равенството във възможностите между жени и мъже. Проектите са в процес на съгласуване.

3.3. Постъпили в и обработени от Комисията жалби и сигнали - общо и по състави

За отчетния период в КЗД са постъпили общо 194 молби, жалби и сигнали на граждани, неправителствени организации, синдикати и медии. От тях са образувани 89 производства по ЗЗСД, а на 35 от постъпилите жалби и сигнали е постановен отказ за образуване на производство.

Разпределението на преписките по състави е както следва:

- в първи СПЗС - по признаци “етническа и расова принадлежност” -38;
- във втори СПЗС – по признаци “пол, човешки геном и защита правото на труд” - 11;
- в трети СПЗС – по признаци “народност, гражданство, произход, религия и вяра” - 17;
- в четвърти СПЗС – по признаци “убеждение, политическа принадлежност, лично и обществено положение” - 23;
- в пет СПЗС – по признаци “увреждане, възраст и сексуална ориентация” - 13;
- в шести СПЗС – по признаци “семеино положение и имуществено състояние” - 8;
- в състав “ad hoc” по конкретни случаи - 4;
- в петчленен заседателен състав за *множествена дискриминация* - 5.

Пет от образуваните преписки са прекратени, а по пет от тях е постановено решение от съответния заседателен състав. Издадени са 3 акта за административни нарушения, а с решение на целия състав на Комисията са издадени 3 задължителни предписания до работодатели и длъжностни лица, и 3 препоръки до държавни органи.

Комисията е образувала и едно производство по собствена инициатива чрез сезиране от неин член по реда на чл.50, т.2 от ЗЗСД, т.е. е реализирала т.нар. “самосезиране”.

От окончателното си конструиране в края на месец май 2005 г. до настоящия момент, Комисията е провела 4 работни, 26 редовни и 3 извънредни заседания. На своите работни заседания КЗД изработи и прие основните си нормативни актове ПУДК и ПППК, а на редовните си заседания Комисията провеждаше своята рутинна работа, свързана с обсъждане движението на постъпилите жалби, сигнали, образуваните преписки и предстоящите мероприятия, срещи, заседания на КЗД и др. Извънредните заседания бяха свързани с обсъждането и приемането на някои основни документи и процедури, изискващи специални срокове, като напр. бюджета на КЗД за 2006 г., процедурите по възлагане на обществените поръчки за ремонта на помещенията и за доставка на служебните автомобили за Комисията.

Извън общите заседания на Комисията, всеки от СПЗС провежда свои работни

заседания в определени дни от седмицата. СПЗС провеждат и т.нар. “открити заседания” по смисъла на чл.62 и сл. от ЗЗСД, когато изслушва пренията на страните по конкретна преписка или когато произнася своите решения. Тези заседания са предварително известни, тъй като са обвързани с определени в закона срокове.

3.4. Контролна дейност. Мониторинг – вътрешен и външен

3.4.1. Вътрешен мониторинг

В изпълнение на правомощията си по чл.47 от ЗЗСД, като част от стратегията на Комисията е осъществяването на мониторинг върху прилагането на разпоредбите на ЗЗСД и по-специално на императивните разпоредби на чл.5, чл.10, чл.11, чл.16, чл.22, чл.29, чл.30 и чл.38 от същия закон. Според някои от изброените разпоредби⁸ работодателите са длъжни:

- да пригледат работните места за нуждите на лица с увреждания;
- да поставят на видно за работниците и служителите място текста на закона.

На свой ред, по силата на чл.30 от ЗЗСД, ръководителят на обучаваща институция е длъжен да постави на видно място текста на този закон.

С оглед осъществяване на контрол върху изпълнението на действащите разпоредби на ЗЗСД, на 20.09 2005 г. изпрати писма до министрите Н. Василев и Е.Етем на новосформираните се: Министерство на държавната администрация и Министерство на държавната политика при бедствия и аварии. В писмата бяха отправени препоръки при подбора на кадровия състав на министерствата да се съблюдават разпоредбите на ЗЗСД и по-конкретно на чл.38 и 39 от същия закон.

С оглед изпълнението на разпоредбите на Раздел II от Глава втора на ЗЗСД, с писмо изх. №24/30.09.2005г. Комисията е отправила препоръки до Министерството на образованието и науката за предприемането на мерки за недопускането на расова сегрегация в обучаващите институции, както и за включване в учебните планове на теми за равенството на мъжете и жените, равенство между етносите и расите.

С оглед изпълнението на разпоредбите на чл.5 и чл.22 от ЗЗСД за задължителното обявяване текста на закона на видно и достъпно за граждани и работници място с писмо изх. №27/30.09.2005г. Комисията е отправила препоръки до Министъра на държавната администрация и на Министъра на регионалното развитие и благоустройството за насочване вниманието на областни управители и кметове на общини за изпълнение на задълженията им като длъжностни лица, органи на изпълнителна власт и работодатели за обявяването на закона на видно място, както и за осигуряване на достъп до общинските сгради, сградите на общинските и областни управи и администрации. С писмо със същия изходящ номер Комисията е отправила на Министъра на труда и социалната политика препоръка за предприемане на мерки по уведомяване на работодателите и техните структури и обединения за задълженията им по Раздел I на Глава втора от ЗЗСД.

На 21.12.2005 г. КЗД изпрати писма и до следните министерства, ведомства и организации:

- Министъра на образованието и науката;
- Министъра на държавната администрация;
- Министъра на регионалното развитие и благоустройството;
- Министъра на труда и социалната политика;
- Министъра на отбраната;
- Министъра на здравеопазването;
- Министъра на транспорта и съобщенията;
- Министъра на правосъдието;

⁸ Чл.16, чл.22 и чл.30 от ЗЗСД

- Министъра на вътрешните работи;
- Президента на КТ „Подкрепа” г-н К. Тренчев;
- Председателя на КНСБ г-н Ж. Христов;
- Председателя на Обединение “Промяна”.

В писмата си Комисията постави срок до 10 януари за отговор, в който да се съдържа информация за предприетите от страна на съответния адресат мерки по прилагането на ЗЗСД. Към настоящия момент, в срока и извън него, отговори са получени от:

Министъра на образованието г-н Д. Вълчев;
Министъра на регионалното развитие и благоустройството г-н Ас. Гагаузов;
Министъра на транспорта и съобщенията г-н П. Мутафчиев;
Министъра на здравеопазването г-н Р. Гайдарски;
Министъра на правосъдието г-н Г. Петканов;
Министъра на вътрешните работи г-н Р. Петков;
Председателя на КНСБ д-р Ж. Христов;
Председателя на обединение „Промяна”.

Министъра на образованието изпрати изработената от МОН “Стратегия за образование на децата от малцинствен произход”, за становище от страна на КЗД.

Не са отговорили:

Министъра на държавната администрация г-н Н. Василев;
Министъра на труда и социалната политика г-жа Е. Масларова;
Министъра на отбраната г-н В. Близнаков
Президента на КТ “Подкрепа” д-р К. Тренчев.

Освен това, при всяко посещение на КЗД по места и при срещите си с областни управители, кметове и ръководители на регионални институции, членовете на Комисията извършват личен мониторинг по изпълнението на горепосочените разпоредби на Закона и отправят препоръки за привеждането им в изпълнение.

По повод на гореизнесеното, следва да се отбележи, че при констатирани случаи на нарушения на Закона, КЗД е пълното си право да наложи санкциите, предвидени в Раздел II от Глава пета на ЗЗСД.

3.4.2. Външен мониторинг

Комисията за защита от дискриминация е по своята същност административен орган, създаден да съблюдава за прилагането и спазването на разпоредбите на антидискриминационното законодателство в България, както и да наказва нарушенията и нарушителите по него. За изпълнението на тези си функции КЗД е строго наблюдавана от ЕС и нейния комисариат. До настоящия момент, КЗД е била обект на три мониторингови проверки от страна на ЕК: една - през месец февруари и две - през месец март. На срещите по повод извършваните проверки, обикновено се поставят въпроси относно:

- независимостта на КЗД от държавната власт;
- административния и професионален капацитет на Комисията;
- бюджета ѝ;
- начините за популяризиране на ЗЗСД и дейността на Комисията;
- достъпността на Комисията до гражданите и техните потребности и интереси;
- комуникацията на Комисията с НПО и други целеви групи.

Основно внимание от страна на наблюдателите се обръща на независимостта на Комисията от останалите власти в държавата. Според евроконтрольорите, функциите които КЗД е призвана да изпълнява по закон, както и ориентацията ѝ в защита на гражданските интереси, обуславят необходимостта тя да бъде напълно независима от държавната власт. С особена загриженост бе поставен и въпроса дали определения за

Комисията бюджет е достатъчен за изпълнение на задачите, които стоят пред нея и пълноценното ѝ функциониране.

След последната среща с представителите на ЕК, КЗД бе предупредена, че интензивния контрол над нейната работа ще продължи още поне 3 години.

3.5. Изводи и констатации

От извършената до настоящия момент от страна на КЗД дейност и придобития опит в прилагането на принципите на равното третиране, залегнали в ЗЗСД и други закони, могат да се направят следните изводи и констатации:

1. В хода на прилагането на Закона за защита срещу дискриминацията, Комисията се натъкна на някои непълноти и неточности. Такъв е примерът с чл.62, ал.1 от ЗЗСД, в който *“докладчикът поканва страните да се помирят”*. Според логиката на протичане на едно производство, докладчикът е този член на съответния заседателен състав, който извършва всички действия по проучване на преписката, изготвя доклад до председателя на състава и докладва преписката и извършените по нея действия в открито заседание. Откритите заседания, обаче се водят от председателя на състава, който, именно, следва да покани страните за помирение. В противен случай, фигурата на председателя на състав е изпразнена от съдържание, а докладчикът може и сам да води заседанието. Не такъв е бил първоначалният замисъл на законодателя, когато е определил в заседателните състави да има и председател, и докладчик. Смисъл да има и двете фигури е, да не се допуска субективизъм при провеждането на производството. Затова, ***КЗД счита, че текстът на чл.62, ал.1 следва да се промени*** в посока председателят на състава, в качеството си на водещ заседанието да поканва страните да се помирят, както и да определя датите за откритите заседания на съответния състав.
2. В процеса на работа на Комисията възникна необходимостта да бъдат нормативно уредени някои организационни въпроси от компетентност на Комисията. Такава е досега възникналата необходимост от издаване на наредби, касаещи както актовете, които КЗД издава, така и вътрешния документооборот на Комисията. Съгласно Закона за нормативните актове, обаче, наредби, правилници и др. подзаконовни нормативни актове се издават само ако това е изрично предвидено в закон. В настоящата си редакция, ЗЗСД не предвижда издаването на други подзаконовни нормативни актове от страна на Комисията, освен ПУДК, поради което същата счита, ***че при едно бъдещо изменение на този закон, следва да се включи и правната възможност КЗД да издава собствени наредби.***
3. По време на провеждане на разяснителната ѝ кампания, Комисията констатира, че почти закономерно всяка дискусия започва с въпросите дали КЗД предвижда да разкрие свои териториални звена и къде ще бъдат ситуирани те. Това показва, че не само Комисията изпитва остра нужда да има свои представители по региони, които активно да подпомагат дейността ѝ, но и самите граждани, организации и институции предпочитат да контактуват със структури на Комисията, разположени по-близо до тях и техните текущи проблеми. Ето защо, ***КЗД счита, че е необходимо да бъдат разкрити няколко нейни териториални поделения***, които на първо време могат да бъдат ситуирани в централните на планово-административните региони.
4. При посещенията си по региони, както и при срещите си с представители на

институциите в тях, КЗД констатира, че са изключително малко публичните институции и работодателските структури, в чиито седалища е окачен на видно място текста на ЗЗСД, каквато е разпоредбата на чл.22 от същия закон. Не са много и учебните заведения, в които този текст е изложен така, както повелява чл.30 от ЗЗСД. Ето защо, КЗД намира, че ***е необходимо още веднъж да отправи препоръка към ресорните министерства за привеждане в изпълнение на разпоредбите на закона, преди да приложи санкциите, предвидени в него.***

5. Осъществявайки предвидения в стратегията си мониторинг, КЗД констатира, че повечето от административните сгради в цялата страна, магазините и превозните средства от градския транспорт нямат изграден достъп за хора с увреждания. Такъв нямат и някои министерства и сградата на Народно събрание, намираща се в София, бул. “Дондуков” №2. В повечето случаи липсват подстъпи към тротоарите, както и необходимото озвучаване и сигнализация в станциите на градското метро в София и по оживените кръстовища на столичните булеварди. Това създава предпоставки за изолация на хората с увреждания, което е една от формите на дискриминация. Ето защо, КЗД счита, че ***е необходимо да се проведе един широк обществен диалог от една страна с помощта и на медиите, а от друга – необходим е институционален диалог между КЗД, Омбудсман, представители на МРРБ, МДА, МТСП, МВР, МОН, МТС, КНСБ, КТ”Подкрепа” и Националния съвет за интеграция на хората с увреждания към МС, при който да се определи взаимодействието между тези институции за предприемане на ефективни мерки по премахване на архитектурните бариери, стоящи пред хората с увреждания в България.***
6. В изпълнение на своята дейност, Комисията констатира, че местната и държавната администрация не познават задълженията си за оказване на съдействието, предвидено в чл.55, ал.2, ал.3 и ал.4 от ЗЗСД и поради това често пъти докладчик по дадена преписка се сблъсква с отказ за предоставяне на нужната за проучването му информация, отказ за съдействие или отказ за предоставяне на определени документи. Това възпрепятства работата на Комисията и довежда до необходимостта от прилагане на административно-наказателните санкции, предвидени в закона. Ето защо, ***наред с разяснителната кампания на Комисията, е необходима и подобаваща медийна разгласа относно последиците от неизпълнението на ЗЗСД.***

Раздел четвърти ОБУЧИТЕЛНА, ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ И ПРОУЧВАНИЯ

4.1. Семинари и работни срещи

Дейността на Комисията през отчетния период в това направление бе насочена към популяризиране на Закона за защита срещу дискриминацията, Правилника за устройството и дейността на КЗД, Правилата за производство пред Комисията, както и практиката на самата Комисия. Това, според нас е една твърде важна задача, тъй като антидискриминационното законодателство е новост за българското общество и като такава е и недобре познато. Основните задачи, стоящи пред Комисията са:

- да запознае българските граждани и институции с действащото антидискриминационно законодателство, с правомощията и

- компетенциите на КЗД;
- да разясни на гражданите и институциите техните права и задължения по този и други закони, свързани с равното третиране и как тези права могат да бъдат упражнявани;
- да проучи и да се опита да промени обществените нагласи по отношение на дискриминацията и нейните реални проявления;
- да създаде форми на партньорство и сътрудничество с неправителствени организации, централни и местни органи на власт осъществяване на мониторинг и превенция на проявите на дискриминация.

В изпълнение на тези задачи, Комисията разработи план за провеждане на национална разяснителна кампания по Закона за защита срещу дискриминацията, която да протече под формата на обучителни семинари по целеви групи, на срещи-дискусии с ръководители на централни и регионални структури на МОН, на МВР, на МТСП, на НПО, на обединения на работодатели, синдикати, с областни управители и тяхната администрация, както и с кметове и представители на общинските съвети и администрация. Наред с провежданите срещи и семинари да се провеждат и открити за гражданите на съответното населено място приемни.

Не на последно място в плана за действие на Комисията са залегнали и участията в конференции, организирани от международни държавни и неправителствени структури, както и членството в подобни на Комисията за защита от дискриминация международни органи, организации и техните обединения.

4.1.1. Семинари

Първият обучителен семинар на Комисията бе проведен на 8 и 9 декември 2005 г. в гр. Русе.

Семинар на тема: “Антидискриминационното законодателство в България – обществени нагласи и практики”, Русе 8-9.12.2005 г.

Семинарът бе организиран от КЗД и на него бяха поканени и присъстваха представители на Община Русе, кметове, Областния управител и представители на областна администрация, РИО на МОН Русе, преподаватели, БСК Русе, работодатели, синдикати, граждани. В програмата бяха включени доклади и дискусии по темите:

- международно антидискриминационно законодателство и необходимостта от въвеждане на такова в България - органи по прилагането.
- законът за защита срещу дискриминацията като средство за упражняване на граждански права и контрол при прилагането му от държавните и общинските власти и работодателите.
- способи за образуване на производство пред Комисията.
- устройство и организация на КЗД.

Целта на семинара беше, от една страна да се разяснят правата на граждани, неправителствени организации, синдикати, органи на власт по ЗЗСД и как тези права могат да бъдат упражнявани, а от друга – какви са задълженията на държавните и общински власти, техните администрации, длъжностните лица и организациите по този закон.

В рамките на това посещение, Комисията проведе първата двучасова приемна за граждани, в която бяха изслушвани и приемани жалби и сигнали на граждани и им беше предоставена безплатна консултация по ЗЗСД и други сродни закони, уреждащи равното третиране. Бяха проведени и срещи с Областния управител на Русе, с Кмета на Русе и кметове от региона, с ръководството на БСК и с медиите.

Втори обучителен семинар бе проведен на 25 януари 2006 г. с представители на основни неправителствени организации, развиващи дейност в областта на защитата на човешки права и защита от дискриминация по всички признаци.

Семинар на тема: “Антидискриминационното законодателство в България – обществени нагласи и практики” София, 25.01.2006 г.

Семинарът бе организиран от КЗД и на него бяха поканени за участие представители на 35 неправителствени организации, осъществяващи дейност в сферата на: хората с увреждания, етносите и малцинствените въпроси, работата с жени, сексуалната ориентация, работата с младежта и др. В семинара взеха участие 59 представители на 23 организации.

Целта на семинара бе да се постави основата на бъдещо взаимно сътрудничество между КЗД и НПО-сектора по прилагането на антидискриминационните норми в българския обществен живот, както и за осъществяването на ефективен двустранен обществено-институционален контрол по спазването на разпоредбите на ЗЗСД и други норми, уреждащи равенство в третирането. Комисията запозна организациите с проблемите, които е срещнала при ситуирането си, със ЗЗСД, ПУДК и ПППК, и даде конкретни примери от своята макар и неголяма практика. В последвалата дискусия бяха отправени някои препоръки и дадени предложения за съвместно осъществяване на мониторинг върху държавните и общински органи на власт по прилагане на нормите на антидискриминационното законодателство в България. Бе взето решение за периодично провеждане на подобни срещи. Участниците в семинара бяха поканени от организатора да излъчат свои компетентни представители за участие в Обществения съвет, който КЗД изгражда като свой консултативен орган.

Трети обучителен семинар бе проведен на 27 март 2006 г. в гр. Пловдив с кметовете на областта, директори на училища, РДВР, областна и общинска администрации.

Семинарът бе организиран от Областна управа Пловдив съвместно с КЗД. Целта му бе да се разяснят на основните администрации от региона, които обслужват или си взаимодействат с гражданите, принципите на антидискриминационно поведение и ангажиментите им по ЗЗСД, както и санкциите, които се налагат в случай на отклонение от нормите за равно третиране.

След семинара с местните органи на власт, бе проведена акция за официално поставяне на текстовете на ЗЗСД в съответните администрации, институции и учебни заведения, съобразно разпоредбите на чл.22 и чл.30 от ЗЗСД.

През месец март *обучителни семинари* са проведени и в градовете: Стара Загора, Велико Търново и Монтана.

Обучителен семинар по практическото приложение на ЗЗСД и връзката му с други граждански и наказателни закони в България бе проведен от членове на КЗД на няколко от национално-представителните организации на и за хора с увреждания през месец февруари 2006 г.

Съвместно с “Института по правосъдие”, Комисията проведе *обучение и на магистрати* от столичните съдилища и прокуратурата.

4.1.2. Работни срещи

В отчетния период КЗД проведе поредица работни срещи с опознавателен характер. Намерението ни е да изградим партньорски отношения с държавни институции и неправителствени организации работещи по проблемите на прилагането на българското антидискриминационно законодателство. При няколко от тези срещи бяха подписани рамкови споразумения за партньорство в сферата на антидискриминационното законодателство. В тях са набелязани основните пунктове, по които страните по споразумението имат ангажимента да наблюдават и осъществяват контрол.

Такива срещи бяха проведени с: национално представените организации на и за хора с увреждания, членуващи в Националния съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет, Конфедерацията за защита на здравето, с представители на Българския Хелзински комитет, UNDP, организациите “Джендър проект”, “Жар”, “Отворено общество”, “Романи Бах” и др.

По инициатива на КЗД и на Националния съвет за етнически и демографски въпроси към Министерски съвет, бе проведена работна среща между Комисията и областните експерти, медийните посредници, областни управители и заместник-областни управители от различни региони. Участниците в тази среща бяха общо 29. Целта на срещата бе запознаване на участниците в срещата с дейността на КЗД и установяване на взаимодействие при прилагането на антидискриминационното законодателство в регионите на цялата страна. Установени бяха контакти, които са от полза на КЗД за по-нататъшната ни работа по региони.

Като основен партньор за КЗД при осъществяване на националната политика за защита и превенция от дискриминация се очертаха областните управители и техните екипи. При посещенията ни в различните населени места и региони се търси съдействието на съответния областен управител, който на свой ред подготвя поисканите от КЗД срещи с ръководителите на регионалните държавни и общински структури, с кметовете и НПО. Ето защо, при посещенията си в съответен областен център, КЗД задължително осъществява среща приоритетно с областния управител, при която се набелязват опорните точки на по-нататъшното партньорство между двата органа. Поради естеството на дефинираните в ЗЗСД целеви групи, то при посещенията на Комисията в различните региони предварително са очертани срещите с представителите именно на тези институции и сектори, в чийто обхват попада съответната целева група. Ето защо, КЗД е осъществявала срещи с: представители на сектор “образование и наука”, работодатели и техни организации и сдружения, синдикати, НПО, местно самоуправление и местна администрация, РДВР, областна управа и администрация, представители на Бюрата по труда и службите за социално подпомагане и медии

При срещите с ръководители от Дирекция “Национална полиция”(ДНП) бяха набелязани съвместни действия за провеждане на периодични обучения на служителите в регионалните звена на дирекцията по българското антидискриминационно законодателство. В плана на КЗД за 2006 г. е включено провеждането на обучителни семинари, на територията на цялата страна. Предвиждат се и участия в конференции, организирани от международни държавни и неправителствени структури, както и партньорство със сродни на КЗД международни органи и организации.

В плана на КЗД за 2006 г. е включено провеждането на още обучителни 4 семинара, три от които ще се проведат във Варна, Бургас и Смолян, а един от тях предстои наскоро да бъде проведен с представители на основните български медии.

4.2. Изнесени приемни

Поради липсата на изрична разпоредба в действащия ЗЗСД, към настоящия момент КЗД не разполага с регионални представителства. Това значително затруднява работата на Комисията, както и популяризирането на антидискриминационното законодателство сред гражданството, към което по същество е насочено то. Като се добави и факта, че повечето проблеми от дискриминационно естество се проявяват в населените места извън столицата, то Комисията е още по-затруднена в своята работа. Този факт на свой ред генерира необходимостта, при проучванията, които са основното средство за събиране на доказателства по получени жалби или сигнали, докладчиците по съответните преписки да пътуват до местоживеенето на жалбоподателя или мястото, в което се развива спора. Ето защо, в стремежа си да бъде по-близо до гражданите, техните потребности и проблеми, КЗД реши да изнесе своята дейност като периодично предоставя възможност на гражданите от различни региони на страната да се възползват непосредствено от компетентната помощ на членовете на Комисията. По този повод бяха проведени изнесени приемни в градовете: Русе, Варна, Лом, Монтана, Велико Търново, Пловдив, Стара Загора, Благоевград, Кюстендил, Габрово, Видин и др. населени места. В Русе и Пловдив са проведени повече от една приемна. Целта на

Комисията е до края на календарната 2006 година такива приемни да бъдат проведени във всички по-големи населени места.

Провеждането на такива приемни има предимството да поддържа непосредствена връзката между Комисията и гражданите. Само така може да се добиват непосредствени впечатления за обществените нагласи, за разбирането на гражданското общество на значението на понятието “дискриминация”, на нейните обществени проявления, както и на ролята на самите граждани за превенция на нарушенията относно равното третиране в българския обществен живот.

В провежданите изнесени приемни се предоставя на гражданите независима и безвъзмездна юридическа помощ по поставени пред Комисията проблеми, приемат се на място техни жалби или сигнали и се дават експертни становища.

4.3. Съвместни мероприятия с НПО и държавни институции

4.3.1. Срещи и мероприятия с НПО

Неправителствените организации заемат важно място в борбата с дискриминацията. НПО имат специалната роля, която им е предоставена по чл.7 и чл.12 от Директива на Съвета на ЕС 2000/ 43/ ЕС и Член 9 и 14 от Директива на Съвета на ЕС 2000/78/ ЕС.

При работата си с неправителствените организации КЗД си постави за задача да установи активни взаимоотношения с онези НПО, които са наложили своя обществен авторитет и работят в защита на правата на гражданите. За целта, КЗД привлича в качеството им на експерти по отделни преписки специалисти от различните НПО. Като експерт по преписка на трети СПЗС по признаците “народност, гражданство, произход, религия и вяра” бе привлечено лице от Българския Хелзински комитет.

На проведената на 25.01.06 г. среща с НПО, Комисията обяви, че остава отворена за бъдеща съвместна работа по разрешаване на казуси в областта на защитата от дискриминация на експертно ниво. Комисията осъзнава и би искала да се възползва от значителния опит и практика, които неправителствените организации са натрупали в работата си с определени групи от хора по места, и знанията, които са акумулирани във връзка с борбата им със съществуващите проблеми в съответните им сфери на действие. Очакванията са, чрез Обществения съвет, чието създаване е в плановете на Комисията, същата по-бързо и лесно да достига до най-често срещаните проблеми, свързани с различните форми на проявление на неравното третиране и създаване на обществено приемливи практики за тяхното разрешаване.

От своето конструиране до настоящия момент, КЗД е участвала в няколко семинари и работни срещи с НПО, както следва:

- среща с Български Хелзински комитет – май 2005 г.;
- международен семинар “Дискриминация на хората с увреждания”, организиран от Британски център – май 2005 г.;
- международна конференция „Диалог между гражданското общество и институциите за защита срещу дискриминация” по проект „Евровъздействие” реализиран от Министерството на труда и социалната политика, Националният съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси, Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и равни възможности” към Европейската комисия – юни 2005 г.;
- среща на КЗД с „Европейски център по малцинствени въпроси” – юни 2005 г.;
- среща, организирана от фондация „Партньори – България”, на която беше представен проекта „Индекс на етническата интеграция” по програма „Междуетническо взаимодействие” – септември 2005 г.;
- семинар с фондация “Жар”, “Джендър проект” и “Отворено общество” – ноември 2005 г.;

- среща с “Европейски диалог” Лондон, с председател Питър Мърсър и зам. председател Робин Оуклин – септември 2005 г.;
- среща с фондация “Романи Бах”, България – октомври 2005 г.;
- среща с “Център за психологически изследвания”, България – декември 2005 г.;
- среща с “Асоциация на пациентите с онкологични заболявания”, България по проблемите на онкоболните в България, свързани с лекарствената политика на НЗОК – март 2006 г.;
- среща с организации на и за хора с увреждания, участващи в Националния съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерски съвет: “Съюз на инвалидите в България”, “Съюз на слепите в България”, “Български съюз на военноинвалидите”, “Фондация на родители на деца с епилепсия”, Асоциация “Диабет”, “Българска асоциация за невромускулни заболявания” и др. – януари 2006 г.;
- среща с ръководството на “Конфедерация за защита на здравето” – февруари 2006 г.;
- национална консенсусна среща по проблемите на ХИВ/СПИН на UNAIDS в България – февруари 2006 г.;
- семинар на UNDP в България по въпросите на равните възможности и дискриминацията по пол и възраст – декември 2005 г.;
- среща с представители от Холандия на проекта „Повишаване капацитета на органите на изпълнителната власт за осигуряване равнопоставеността на половете” – март 2005 г.;
- форум, организиран от Британския съвет и Консултативния център за антидискриминационна оценка на учебните средства за Преодоляване на маргинализационните практики и дискриминативни нагласи в учебните материали чрез межкултурно и гражданско – март 2006 г.;
- консенсусна среща за създаване на стратегия за “достъпност и превенция на вредните фактори в средата за хора с увреждания, като рехабилитационни практики в интеграционния процес”, проведена под патронажа на Н.П. Дж. Б. Кампаньола – посланик на Италия в България – февруари 2006 г.;
- регионална конференция “Ромските жени могат II”, организирана от Джендър Таск Форс към Пакта за стабилност и Фондация “Джендър проект в България” – март 2006 г.

В досегашната си дейност Комисията е в тясна връзка с български и международни НПО. Значителен брой от постъпилите в КЗД жалби и сигнали са депозираны именно от НПО.

4.3.2. Работа с държавните институции

Работа с органите от системата на МВР

През 2005г. членове на Комисията за защита от дискриминация участваха като лектори в семинари, организирани от Национална служба „Полиция” към МВР. В тези семинари членовете на Комисията изнесоха лекции на тема „Изграждане капацитета на българската полиция за защита от дискриминация”. По време на семинарите възникна въпроса за начините и формите на взаимодействие между Комисията за защита от дискриминация и МВР в частност Национална служба „Полиция”. По инициатива на двете страни се проведе среща между Комисията за защита от дискриминация и Национална служба „Полиция”, на която се конструира основната рамка за взаимодействие между двата органа. Бе постигнато съгласие в обучителните програми на Национална служба „Полиция”, които се провеждат ежемесечно във всяко РДВР, да бъдат включени отделни теми от антидискриминационното законодателство и практика. Предстои изработването и подписването на споразумение за взаимодействие,

в което да бъдат регламентирани отношенията с Национална служба „Полиция“ в частност оказването на помощ на Комисията при упражняването на правомощията ѝ по принудителното събиране на доказателства, връчването на книжа, изискването на обяснения, връчването на актове за установяване на административни нарушения.

Взаимодействие с комисиите на Народно събрание

По покана на Комисията по правата на човека и изповеданията към НС бе проведена среща с Комисията за защита от дискриминация, на която бе постигнато съгласие за взаимодействие и сътрудничество по въпроси, свързани със защитата на човешки права.

По покана на Комисията по жалби и петиции на граждани към НС за становище по внесен в НС проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за движение по пътищата, касаеща вноса на автомобили за инвалиди, бе поканена КЗД, която излъчи г-жа Анели Чобанова като представител от съответния СПЗС.

4.4. Участие в международни структури, конференции и партньорски проверки

През месец септември 2005 г. г-жа Есен Фикри - член на Комисията за защита от дискриминация участва в семинар, организиран от Европейската комисия. Семинарът бе проведен в гр.Букурещ, Румъния. Темата на семинара бе „Антидискриминационно законодателство и политики на Европейския съюз“. На семинара представителят на КЗД представи на участниците нейната дейност, компетенции и статут. Бяха създадени първите контакти с органите за равнопоставеност от други държави, както следва:

- с Центъра за равни възможности и борба с расизма /Белгия/;
- с Омбудсмана на Кипър;
- с Националния съвет за борба срещу дискриминацията/Румъния/;
- с антидискриминационния орган на Кипър.

В резултат на установения контакт с Центъра за равни възможности и борба с расизма /Белгия/, КЗД получи покана за участие като *наблюдател* в Годишното общо събрание на *Европейската мрежа на органите за равнопоставеност(EQUINET)*. Това е неправителствена организация на специализираните органи за равенство в държавите членки и има за цел укрепване и институционализиране на органите, обмен на информация и експертна помощ, обмен на практики по разрешени случаи на дискриминация, извършване на проучвания и изработване на стратегии за борба с дискриминацията, поддържане на електронен сайт с информация за специализираните органи за равнопоставеност, тяхната практика, проучвания и мониторинг.

КЗД бе поканена и посредством свой представител взе участие и в годишната среща на органите за равнопоставеност, която бе проведена в Брюксел в периода 08-09 февруари 2006 година. На нея Комисията отново получи покана за присъединяването ѝ като наблюдател или пълноправен член на *Европейската мрежа на органите за равнопоставеност (EQUINET)*.

Партньорство с Европейската комисия и Подкомитет № 7 „Регионално развитие, заетост и социална политика“ между ЕС и България

През октомври 2005 г. представител на КЗД беше поканен за участие в семинар за България и Румъния по проблемите на равното третиране на жените и мъжете на пазара на труда. Семинарът беше организиран от TAILEX с подкрепата на Генералната Дирекция за заетостта, социалните въпроси и равните възможности към Европейската комисия. Темата на семинара беше „Ролята на съдилищата в процеса на имплементация на достиженията на Общността в сферата на равнопоставеността на жените и мъжете“.

На 24.01.2006 г. в рамките на партньорска проверка в областта „Социална политика – социално включване и антидискриминация“ между експерти на ЕК и членове на КЗД се проведе среща, която беше ръководена от г-н Кшиштов Щок.

Председателят на КЗД г-н Кемал Еюп представи членовете на Комисията и направи кратко изложение за статута на Комисията според ЗЗСД, нейната дейност до момента, както и за трудностите, пред които е изправена КЗД, включително непредоставяне дълго време на сграда, както и това, че Комисията е второстепенен разпоредител със своя одобрен бюджет. От представителите на Европейската Комисия бяха зададени редица въпроси. На въпрос за административния капацитет на КЗД беше даден отговор в смисъл, че липсата на официален документ за предоставяне на сграда до месец октомври 2005 г. е довело до обективно забавяне на образуване на производства по постъпили жалби и сигнали, както и до забавяне на обявяване на конкурси за назначаване на държавни служители от общата и специализираната администрация. Посочено беше, че към момента в КЗД работят 17 души. На въпрос относно познаването на антидискриминационното законодателство и на възможността гражданите директно да се обръщат към нея за защита беше отговорено, че Комисията през м.декември 2005 г. е започнала своята информационно-разяснителна кампания с посещение в гр.Русе със семинар с областни и общински служители, представители на организации на работодатели и регионални медии. Открита е била и първата временна приемна за граждани. На въпрос колко производства са заведени до момента беше предоставена подробна справка за общия брой, както и по отделни признаци на дискриминация. Отделно, Председателят на КЗД г-н Кемал Еюп отправи искане за директен контакт с Европейската Комисия с оглед предоставяне на собствен доклад за напредъка на България по присъединяването по всички въпроси, които касаят защита от дискриминация.

През м.февруари 2006 г. до Председателя на Комисията беше изпратена покана от зам.министъра на Министерството на труда и социалната политика г-н Димитър Димитров за участие на представител на Комисията в редовната среща на Подкомитет № 7 „Регионално развитие, заетост и социална политика” в частта, касаеща защитата от дискриминация. Като представител с решение на КЗД беше излъчена г-жа Ирина Мулешкова - член, която участва на заседанието на Подкомитет № 7 на 09.03.2006 г. в Брюксел. Същата представи подробен отчет за дейността на Комисията до 01.03.2006 г. и отговори на редица въпроси, включително и за статута и независимостта на КЗД. За съжаление, поради некоректна информация от други държавни органи, от държавни служители към Дирекцията „Етнически и демографски въпроси” към Министерски съвет и неправителствени организации, на представителите на Европейската комисия трябваше да бъде обяснен за пореден път статутът на Комисията като независим специализиран държавен орган, който не се намира в подчинение нито на Народното събрание, нито на Президента, нито на Министерски съвет, както и независимостта му гарантирана от разпоредбите на закона. Във връзка с необходимостта от постигане на реална независимост на Комисията от Министерски съвет, представителят на КЗД повдигна и въпроса за предоставянето на Комисията статут на първостепенен разпоредител с утвърдения ѝ бюджет.

Отново беше повдигнат въпроса за административния капацитет на Комисията, на който беше отговорено, че са обявени съответните конкурси за назначаване на държавни служители. Повдигнат беше и въпросът как КЗД ще се справя с нарастващия брой преписки и не е ли по-добре да се направи стратегия за разглеждане само на преписки по определени признаци на дискриминация. На този въпрос бе отговорено, че такава избирателност е недопустима от ЗЗСД, както и че подобен подбор по признаци сам по себе си би представлявал дискриминация.

На 14.03.2006 г. представител на КЗД беше поканен да участва в XII-та среща на ЕС/България, Комитет по асоцииране по т.4.1.7 от дневния ред. Комисията беше представлявана от г-жа Ирина Мулешкова – член. В хода на доклада наново бяха поставени въпроси относно административния капацитет на Комисията и взаимоотношенията ѝ с неправителствените организации. По първия въпрос отговорът на представителя на Комисията бе същия, като този, който бе даден и в доклада в Подкомитет № 7. На втория въпрос бяха дадени разяснения за организираната през

м.януари 2006 г. среща с неправителствени организации, които работят по проблемите на дискриминацията, защитата от дискриминация и правата на човека. Споделена беше и практиката на Комисията, че вече редица преписки са образувани по жалби или сигнали на НПО, че активисти от тези организации са привлечени като независими експерти към КЗД, и че Комисията планира създаването на Обществен съвет, в който ще бъдат включени представители на правозащитни НПО.

Участие в други международни форуми

Г-жа Ирина Мулешкова като участник в Европейската платформа за социален диалог в лично качество, проведе преговори да участва в инициативата и като представител на КЗД, тъй като Европейската платформа е обединение на университетски преподаватели, държавни служители и международни служители на Международната организация по труда. От 24 до 25 март 2006 г. се проведе дискусия относно Европейския социален модел, организирана от Европейския институт на юристите по въпросите на социалното право и Европейската работна група по въпросите на трудовото законодателство.

4.5. Работа с медиите

Средствата за масова информация са една от целевите групи на КЗД. Работата с медиите заема важно място в стратегията за работа на Комисията, тъй като медиите са тези, които опосредяват връзката между основната целева група на ЗЗСД – гражданския сектор и Комисията, като изпълнител на този закон. Своята работа с медиите Комисията разглежда от два различни ъгъла:

От една страна – като източник на информация, която може да послужи на Комисията за собственото ѝ сезиране;

От друга страна – като възможност за информиране на гражданите относно разпоредбите на ЗЗСД и начините за защита правата на гражданите.

Освен това, за Комисията е важно нейната дейност да бъде широко популяризирана с оглед на факта, че за наличието и функционирането на този орган все още не се знае от широките обществени маси.

Във връзка с провежданата от КЗД информационна кампания по региони е установена следната практика за работа с местните медии:

- съставяне на списък на най-популярните местни медии, както и лицам телефон и адрес за контакт с тях (за градовете които ще посетим).
- изготвяне на списък с популярните личности и лидери в дадените райони, където Комисията ще предприема действия за своето популяризиране.
- изготвяне на списък с контакти с институциите в дадения район, представляващи обект на внимание от страна на Комисията при нейната разяснителна кампания.
- проучване и изготвяне на списък с възможните канали за разпространение и популяризиране на рекламни материали във всеки град, в който се провежда кампанията (плакати, брошури, рекламно-информационни спотове).
- отчитане на извършените дейности пред КЗД.
- създаване на списък с институционалните партньори в дадения район и НПО действащи в дадения район, като възможност за възлагане на задачи за популяризиране на събитието, чрез установените рекламно-медийни канали и одобрените рекламни материали.
- подготовка на брифинг засягащ насоките на действие и отчитане на текущи резултати от действията на КЗД като към него да бъдат приложени в резюме резултатите от събитието.

4.6. Анкети

Анкета на КЗД

В изпълнение на правомощието си по чл.47, т.10 КЗД провежда собствено изследване на общественото мнение и нагласи по отношение на дискриминацията, нейните реални проявления и начините за превенция.

Анкетират се лица над 18-годишна възраст. Анкетата е писмена, анонимна и пряка, и се провежда по време на посещенията на Комисията в съответните региони. Специално внимание при анкетирането се отделя на заснемането на мнението на младото поколение. Затова над 120 анкети са раздадени в няколко от основните университети на страната(СУ, УНСС, НБУ, РУ, ВнГУ).

От досега проведената анкета могат да бъдат направени няколко основни извода:

- В българското общество битува ярко изразена **непримиримост** към нарушенията на гражданските права и особена **чувствителност** към дискриминационното отношение.
- Заявената непримиримост, обаче по-скоро се проявява тогава, когато са засегнати личните права и пространство на конкретния индивид, а що се касае до нарушения спрямо други лица или обществени групи, битува известна **пасивност**.
- Някои от считащите себе си за толерантни към различните хора и техните особености признават, че все пак в тях битува една вътрешна непримиримост и **неприемане на определени различия** при определени групи лица.
- Изключително тревожна тенденция в българския бит и обществен живот е наличието на **сексуален тормоз**. Видно от получените резултати е, че **обекти на сексуалния тормоз са предимно по-младите жени**.
- Най-голям относителен дял от случаите на сексуален тормоз имат тези, които се извършват **на работното място**.
- Не малък брой лица биват подлагани на **преследване** по смисъла на Закона за защита срещу дискриминацията, което представлява една обезпокоителна тенденция в българското общество.
- Очакванията на българския гражданин са свързани с административната намеса на държавата в регулацията на обществените отношения в сферата на дискриминацията, т.е. независимо от съществуващите НПО, развиващи правозащитна дейност, както и независимо от явното недоверие на българите към собствената им правозащитна съдебна система, за пореден път българския гражданин е склонен да **делегира на държавата** дейностите по защита и превенция от дискриминацията. Това предопределя на свой ред мястото на КЗД да е по-близо до гражданския интерес и дейността ѝ да бъде насочена приоритетно към защитата от дискриминационни действия на публични органи на власт и на работодатели спрямо граждани и техните сдружения.
- КЗД има да извършва още доста разяснителна работа, за да могат съдържанието и принципите, вложени в ЗЗСД да достигнат до възможно най-широк кръг граждани, институции, работодатели и медии. В останалата част от разяснителната си кампания, КЗД трябва да обърне особено внимание на **обучаващите се млади хора**, както във висшите

учебни заведения, така и в средното образование. За целта КЗД следва да работи в непосредствена връзка и взаимодействие с МОН.

- За изпълнение на възложените на Комисията функции и вменените ѝ задължения, е необходима **пълната ѝ независимост** както в административно, така и във финансово отношение. За по-ефективната ѝ работа и по-добра оперативност на Комисията са **необходими регионални структури**, които да бъдат по-близо до гражданите и техните конкретни проблеми.

Заклученията, които анкетаторът изведе от получените в хода на проучването резултати е, че формата на пряко анкетиране, следваща проведена разяснителна или обучителна среща с представители на институции, медии, граждани и администрация е правилно подбрана, защото това е още един начин за популяризиране на българското антидискриминационно законодателство, защитата на граждански права, която то предоставя, както и свързаната с тях дейност на Комисията за защита от дискриминация.

Провежданата от КЗД анкета има важно значение, тъй като дава непосредствена възможност на Комисията да сондира обществените нагласи, отношението на гражданите към дискриминацията и нейните прояви, за разбирането на понятието “дискриминация”, както и за познаването на законодателството в тази насока и на органите, които могат да бъдат сезирани при проява на дискриминационно отношение. Резултатите служат на Комисията като особен коректив за достиженията в нейната досегашна работа и са ясен показател за направленията, в които КЗД следва да обърне особено внимание.

Анкетата продължава да се провежда и ще приключи с приключването на първия етап от националната разяснителна кампания на КЗД.

Комисията представя на вниманието Ви частичните резултати от проведеното до момента обследване (*Приложение 25*).

Анкета на тема: “Етнически настроения и етническа дискриминация”

Тази анкета е възложена от КЗД на Агенция “Медиана” с оглед изследване на общественото мнение по въпроси, свързани с отношенията между представителите на различните етноси в България. Въпросите, които са задавани са свързани предимно с бита и трудовата реализация на различните етноси. Обследвани са 1134 пълнолетни граждани на принципа “face-to-face”, като извадката е представителна за страната, но не е представителна по отношение на обследваните етноси. При изследването е дадена по-голяма тежест на отношенията между български граждани, принадлежащи от турския, ромския и българския етноси. Проследени са мнения по повод проблеми в ежедневието, трудовата реализация, образователния статус на трите етноса, както и техните очаквания за социално подпомагане от страна на държавата. Обект на изследването са и междуетническите отношения и мнението на различните етнически групи за наличие или не на дискриминация спрямо някоя от обследваните групи.

Направените от проведеното изследване изводи са следните:

- Българското общество е сериозно застрашено от етническо напрежение като резултат от усещане за дискриминация.
- Етническото напрежение не е по линията “българи – турци”, а “роми срещу всички останали”.
- В основата на усещането за дискриминация е както разликата в материалния стандарт на живот, така и отношението на недоверие на останалите етноси към ромите.

- Като цяло ромите не търсят и не намират своя “вина” за това положение. Обяснителната схема е изцяло насочена навън – “Държавата е длъжна да ни осигури нормален живот; Не ни дават работа; Трябва да се увеличат социалните помощи; Не ни дават достатъчно; Живеем в мизерия!”. Отговорът на всички тези проблеми за тях в крайна сметка опира до “дискриминация”.
- Положението е особено тревожно с младата генерация роми – децата и младежите. Докато при българите и турците имаме почти 100 % покритие на децата от образователната система в началния курс на обучение, то при ромите около 40 % от децата отпадат от училище.
- Очертава се една крайно неблагоприятна перспектива – една много голяма група неграмотни млади роми няма да могат да се интегрират на трудовия пазар. Това естествено ги обрича на мизерия, а обяснението на мизерията е “дискриминация”. Стъпката за образуването на гета с клокочещо етническо напрежение, вече е направена.
- Заедно с това нараства и нетърпимостта на другите спрямо ромите. Това неминуемо ще доведе и до различни форми на ежедневна, битова нетолерантност и дискриминация.
- Допълнителен фактор е разрастването на крайно националистическите движения в страната. Има сериозна опасност от разрастване на сблъсъците на етническа основа.

В случая няма място за чисти антидискриминационни законодателни инициативи, различни от вече съществуващите. Те едва ли биха имали някакъв допълнителен ефект. Законодателните инициативи за решаване на този кръг проблеми следва да се насочат в два основни пункта:

1. Система за трудова интеграция на ромите – частично запазване на социалното подпомагане при постъпване на работа и
2. Система за стимулиране на образованието сред ромските деца – материално стимулиране на родителите, които изпращат децата на училище и осигуряване на учебни помагала и дрехи.

Следва да се подчертае, че става дума за много сериозен и опасен процес. Основната опасност е, че той е трудно забележим от обществото като цяло. То игнорира както проблема, така и съответната социална общност, която трупа напрежение изживявайки се като дискриминирана. Резултатът е бил демонстриран във Франция, Белгия, Италия и други страни. България не е изключение.

Комисията прилага резултатите от анкетата. (*Приложение 26*)

4.7. Информационна веб-страница на Комисията

Избраният модел на навигационно меню, на което се основава скелета на страницата на КЗД има следната структура:

ЗА НАС

- Основание за създаване на Комисията
- Конструкция на Комисията
- Предназначение и мандат на Комисията
- Основни документи
- Закон

- Учредяване на Комисията
- Устройствен правилник
- Правила за производство
- Състав на Комисията
 - Кратки биографични данни и снимки
 - Телефони за връзка, E-mail
- Администрация
- Структура и функции на администрацията
- Главен секретар
- Обща администрация
- Специализирана администрация

СТРАТЕГИЯ

- Разясняване на дискриминацията
- Разгласа на решенията
- Социологически проучвания
- Медийно присъствие

СИГНАЛИ И ЖАЛБИ

- Реквизити и жалби
- Преписки: образуване, срокове, проучване
- Производство
- Заседания насрочени за откр. производство
- Решения и предписания
- Обявяване на решенията
- Изпращане в архив / Приключване на преписката

РЕГИСТЪР

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

СЪВМЕСТНИ ПРОЕКТИ

- Неправителствени организации
- Обществени организации
- Европейски структури

АНКЕТИ

НОВИНИ

ФОРУМ

Навигационното меню предполага наличието на 10 раздела, 4 от които предполагат подменюта.

Разделът “**ЗА НАС**” дава информация за състава на Комисията, със съответните кратки биографични данни, посочват се телефони и/или E-mail за връзка, уточняват се разпределенията по заседателните състави с техни председатели, членове и докладчици.

Подразделът “Основни документи” има за цел да разясни законовите обосновки на базата на които е изградена и функционира Комисията, нейният устройствен правилник и правилата за производство. Това ще бъде съответно поместено в

съответните подменюта, третиращи основанията за създаване на Комисията, конструкция на Комисията, предназначение и мандат, структура и персонален състав. Административното обособяване в тази част от навигационното меню предлага разглеждането на структурата и функциите на администрацията, с което се цели осигуряването на прозрачност и всичката необходима информация, включително телефоните за пряка връзка при възникване на въпроси.

В раздела “СТРАТЕГИЯ” са поместени материали, визиращи разяснителната кампания, осъществявана от Комисията – ясно, точно, конкретно и категорично дефиниране на понятието дискриминация и различните видове дискриминационно отношение.

Освен това, в раздела ще бъде отделено място за разгласа на достигнатите от комисията решения, а също и за социологическите проучвания. Самите анкетни въпросници са предоставени за преглед като връзки за бърз достъп и освен това във самостоятелно обособено ядро от навигационния панел. Специалното им място се определя предви факта, че те са едни от основните източници за осъществяването на обратна връзка и получаването на мненията на потребителите/посетителите.

Освен наличието на анкетни карти, потребителите/посетителите могат да изкажат своето мнение и в наличния форум. Навигацията във “ФОРУМ” има добре развита и същевременно интуитивно ориентирана структура, визираща бързо и лесно регистриране, получаване на потребителско име и парола и възможност за дискусия по вече съществуваща тема и/или задаване на нова тема. С това се цели скъсяване на дистанцията и улесняване на процеса на комуникация между комисионерите от една страна и потребителите от друга. Форумната форма предполага размяната на мнения и получаването на допълнителна информация, като редом с това може да бъде използвана за целите на разяснителната политика, провеждана от комисията и за осъществяването на преки медийни контакти.

Най-голям и приоритетен е несъмнено раздела, третиращ *сигналите и жалбите*. В началото му съвсем накратко биват изложени условията при които един даден сигнал за дискриминация е считан за легитимен и като такъв за обект за образуване на преписка, проучването на тази достоверността на преписката в законоопределените срокове и последващите процедури по производство. Набляга се на това, че сигнала/жалбата може да бъде изложена в свободен текст, като задължително се посочва изричното наличие на име на сигнала/жалбодателят, както и телефони за връзка. За улеснение на потребителите са приложени и примерни формуляри за подаването на сигнали и/или жалби, като това може да стане по два начина:

- чрез попълването на готов уеб-формуляр и след прикрепянето на електронен подпис (отсъствието на такъв веднага дискредитира сигнала/жалбата като невалидни по правилата за достоверност на изпратения сигнал/жалба, дискутирани по-горе в подменюто на раздела), последващо електронно изпращане от сайта на комисията
- чрез download на примерния формуляр и след попълване, изпращането му по електронната поща и/или по обикновената поща

Обявяването на решенията се осъществява в рамките на този раздел, както и в раздела “РЕГИСТЪР”, в който са посочени взетите решения по преписките и който предполага търсене из базата данни.

Задължителен елемент на навигационното меню е раздела “ГОДИШЕН ОТЧЕТ”, в който се дава изложение и анализ на начертаните цели и тяхната конкретна реализация.

Звеното “СЪВМЕСТНИ ПРОЕКТИ” третира връзките на Комисията с редица неправителствени организации от страната и чужбина. Тя е и част от обучителната и информационна дейност, осъществявана от комисията. Тук ще бъде поместена информация, визираща не само проведени семинари, работни срещи и изнесени приемни, но и различни съвместни мероприятия с НПО и държавни институции, участие в международни структури, конференции и партньорски проверки.

Разделът “**НОВИНИ**” е организиран общо, чрез ясно структурирано меню или персонализирано – по потребителски групи, фирми или отделни граждани. Целта е да се предоставя поле за регистрация на най-новите моменти, свързани с текущата дейност на Комисията – като последно разглеждани сигнали и жалби, разрешени случаи, медийни изяви, дестинации и етапи от текущата разяснителна кампания.

На всяко ниво се предполага наличието на бързи връзки към другите нива и обединяващите ги раздели, както и препратки към началото и/или края на страницата. Това може да бъде направено на всички нива чрез поддръжката на единна неизменяща се навигационна система, улесняваща максимално потребителите. Избора на езикова версия (по настоящем са налице българска и англоезична версия) също е поставен на удобно за избор място и е активен през цялото време. Същото важи и за панела за търсене по словосъчетание или отделна дума, което допълнително увеличава ефективността и скоростта на преминаване от една подстраница към друга.

Отчитайки спецификата, присъща на интернет-пространството, информационната уеб-страница се превръща в един медиум между потребителите и комисарите и разширява възможностите за едно по-ефективно, по-бързо и надеждно комуникиране, предлагайки максимална достоверност и актуалност на публикуваната информация.

Раздел пети ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От досегашната практика на Комисията става ясно, че обществото е изпитвало необходимост от орган като КЗД. Фактът, че за краткото време от старта на реалното си функциониране до настоящия момент, в Комисията са депозириани толкова много жалби и сигнали, означава, че гражданите осъзнават предоставената им възможност да упражнят гражданските си права и да защитят личните си свободи, използвайки механизма на Закона за защита срещу дискриминацията в лицето на КЗД. В сравнение с подобните органи, създадени в останалите европейски страни, България и в частност – КЗД имат доста за наваксване. Към настоящия момент в нашата страна няма аналог и изградена подобна практика, на която Комисията може да стъпи, за да изгради своя система на работа. Затова е особено трудно, когато една институция или орган започва да се изгражда изначално, да се формира стил на работа, практика, тепърва да се създава нормативна база. Допълнителни трудности в този процес се появиха от продължителната липса на сграда за седалище на Комисията, от липсата на годни помещения за незабавно започване на работа, както и изцяло липсващата материална база. Не е без значение и липсата на битовото и здравното подсигуриране на членовете на самата Комисия. Въпреки, че Министерски съвет, несъмнено без всякакво основание, я причисли към собствената си администрация и въпреки, че като избран орган, по закон членовете на Комисията имат право да им бъдат предоставени жилища от държавния жилищен фонд, въпреки депозираните от 8 месеца официални писма и до Министър-председателя, и до Министъра на държавната администрация, и до Областния управител на София-град, то все още 4-ма от членовете на Комисията, които не са жители на столицата, не са устроени битово, а обитават квартири на свободен наем. Въпреки депозираното искане от страна на Комисията преди 7 месеца, нейните членове да бъдат включени в контингента за здравно обслужване в правителствена болница “Лозенец”, все още няма разрешение и на този въпрос. Не е маловажен въпросът и относно размера на работните заплати на членовете на Комисията, определен в ЗЗСД. В сравнение с други комисии, държавни органи и институции, имащи същия като на КЗД статут, трудовото възнаграждение на членовете ѝ е видимо и значително по-ниско. Тези примери дават нагледна илюстрация за отношението на самата държавна власт към Комисията за защита от дискриминация и за това – колко маловажно значение се придава на извършваната от нея дейност и поставените ѝ задачи.

Именно за промяната на подобни нагласи работи усилено КЗД в настоящия момент, наред с текущата си правозащитна дейност. Комисията е наясно, че ѝ предстои да извърши трудна реформаторска и новаторска работа. Капацитетът, с който разполага в лицето на своя добре балансиран състав, обаче, дава индикации, че Комисията ще успее да се справи с нелеките задачи, които стоят пред нея и ще представи добре своята страна пред европейските наблюдатели и бъдещи съюзници.

От друга страна, Комисията е наясно, че нормите на европейското право не могат нито да се реципират, нито да се прилагат пряко в българските условия. Българския бит и произтичащите от него взаимоотношения имат твърде специфичен характер, с който КЗД се съобразява при прилагането на нормите на родното антидискриминационно законодателство. Въпреки всичките недостатъци на това законодателство, българския законотворец трябва да се гордее, че е приел един твърде добър и перспективен закон, в чийто обхват стои не само един тип дискриминация, а се гарантира защита на жертвите на дискриминация в един изключително разнообразен спектър от признаци. В този смисъл, КЗД счита, че при подходящо бъдещо взаимодействие с неправителствени организации от България и от чужбина, с креативното съдействие на българските медии, както и при подобаваща подкрепа и съдействие от страна на държавната и местна власти и техните администрации, в нашата страна може да се изгради добре работещ модел за ефективна борба с дискриминацията, както и за постепенното преодоляване на психологическите бариери в отношението на обществото ни към различните хора, тяхната специфика и права.

Раздел шести ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Жалба по чл.50 във вр. с чл.47,т.2 от ЗЗСД	- образец;
2. Жалба по чл.50 във вр. с чл.47,т.6 от ЗЗСД	- образец;
3. Жалба по чл.50 във вр. с чл.47,т.5 от ЗЗСД	- образец;
4. Сигнал по чл.50 във вр. с чл.47, т.4 от ЗЗСД	- образец;
5. Декларация за конфиденциалност по чл.58 от ЗЗСД	- образец;
6. Декларация по чл.52 от ЗЗСД	- образец;
7. Разпореждане за образуване на преписка по чл.5 от ПППК	- образец;
8. Разпореждане – «без движение» по чл.7, ал.4 от ПППК	- образец;
9. Доклад за разпределение по чл.16, ал.2 от ПППК	- образец;
10. Разпореждане за отказ от производство по чл.6 от ПППК	- образец;
11. Уведомително писмо до подателя на жалбата/сигнала	- образец;
12. Уведомление за решение	- образец;
13. Определение за прекратяване на производство по чл.52 от ЗЗСД	- образец;
14. Решение на състав по чл.48 от ЗЗСД	- образец;
15. Указания по чл.7, ал.4 от ПППК	- образец;
16. Входящ регистър	- образец;
17. Изходящ регистър	- образец;
18. Описен регистър	- образец;
19. Азбучник	- образец;
20. Срочен регистър	- образец;
21. Регистър на решенията	- образец;
22. Регистър на подлежащите на изпълнение преписки	- образец;
23. Архивен регистър	- образец;
24. Анкета на КЗД «Дискриминация и антидискриминация – обществени нагласи и практики»	- резултати;
25. Проучване «Етнически настроения и етническа дискриминация» на Агенция «Медиана»	- резултати.